

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Η Ελληνική οικονομία στις νέες προκλήσεις

Νίκος Βέττας

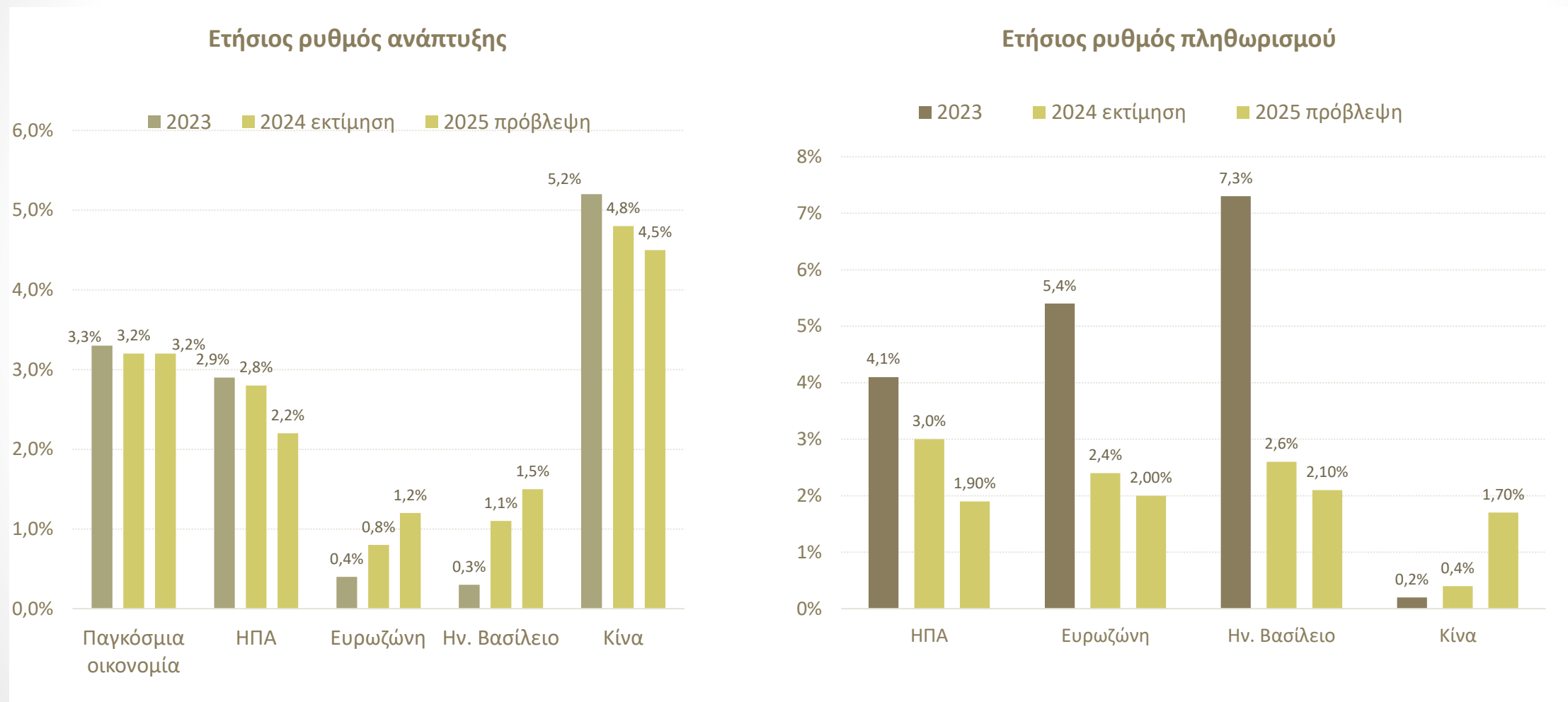
Γενικός Διευθυντής IOBE

Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

www.iobe.gr | vettas@iobe.gr

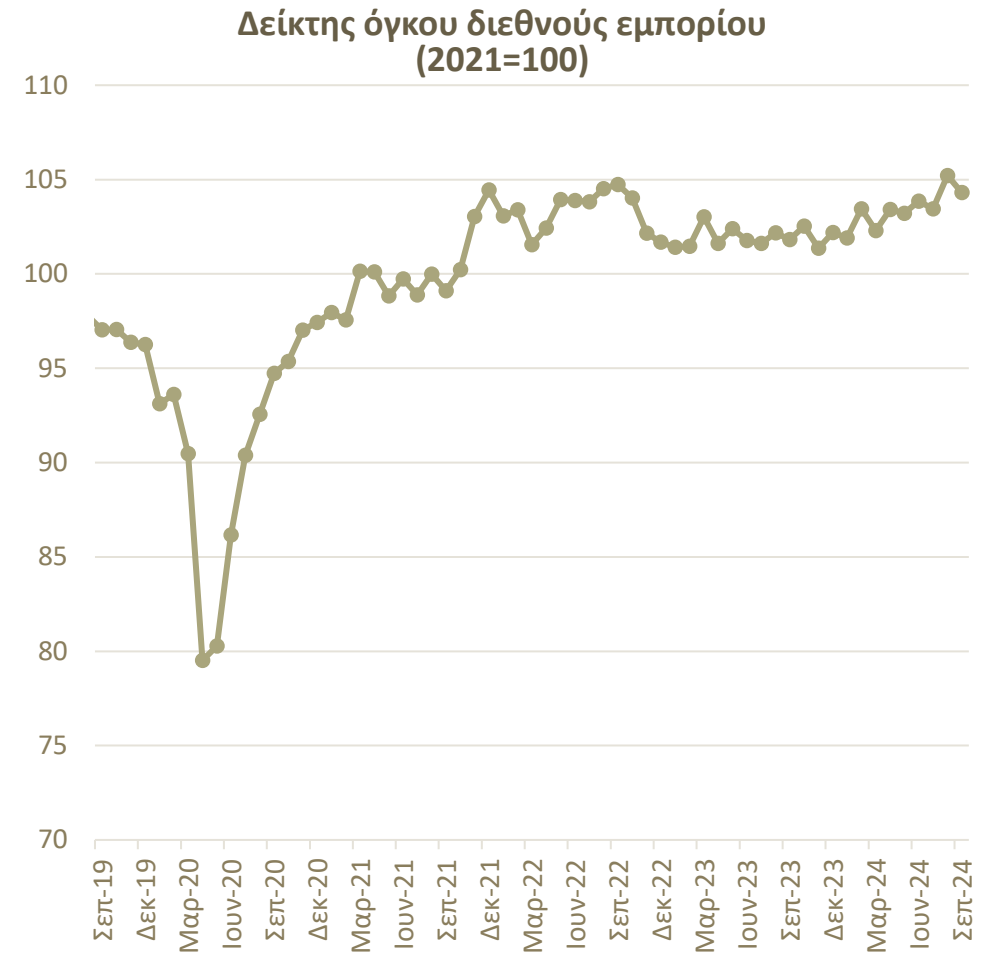
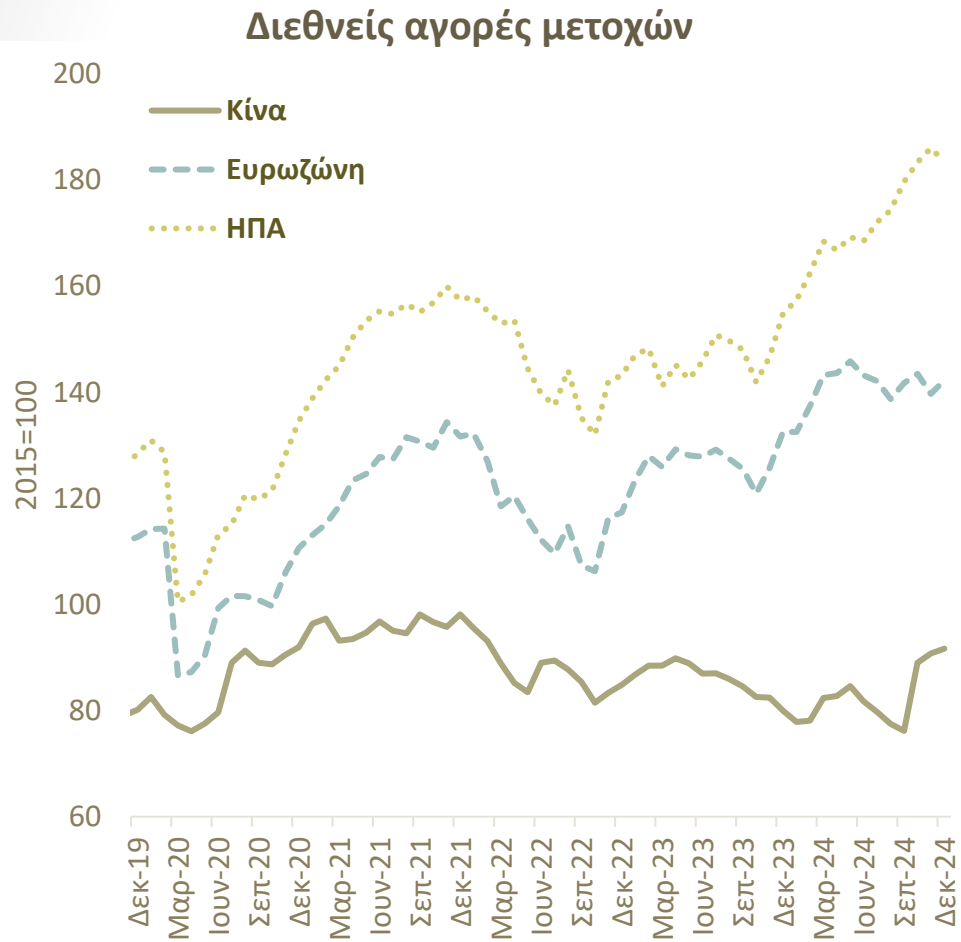
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Ευρώπη υπολείπεται σε ρυθμούς ανάπτυξης, ο πληθωρισμός εκτιμάται εντός στόχων στα τέλη του 2025

Πηγή: ΔΝΤ (WEO, Οκτώβριος 2024)

Το διεθνές επενδυτικό κλίμα είχε θετική τάση στις ανεπτυγμένες αγορές έως και το 2024

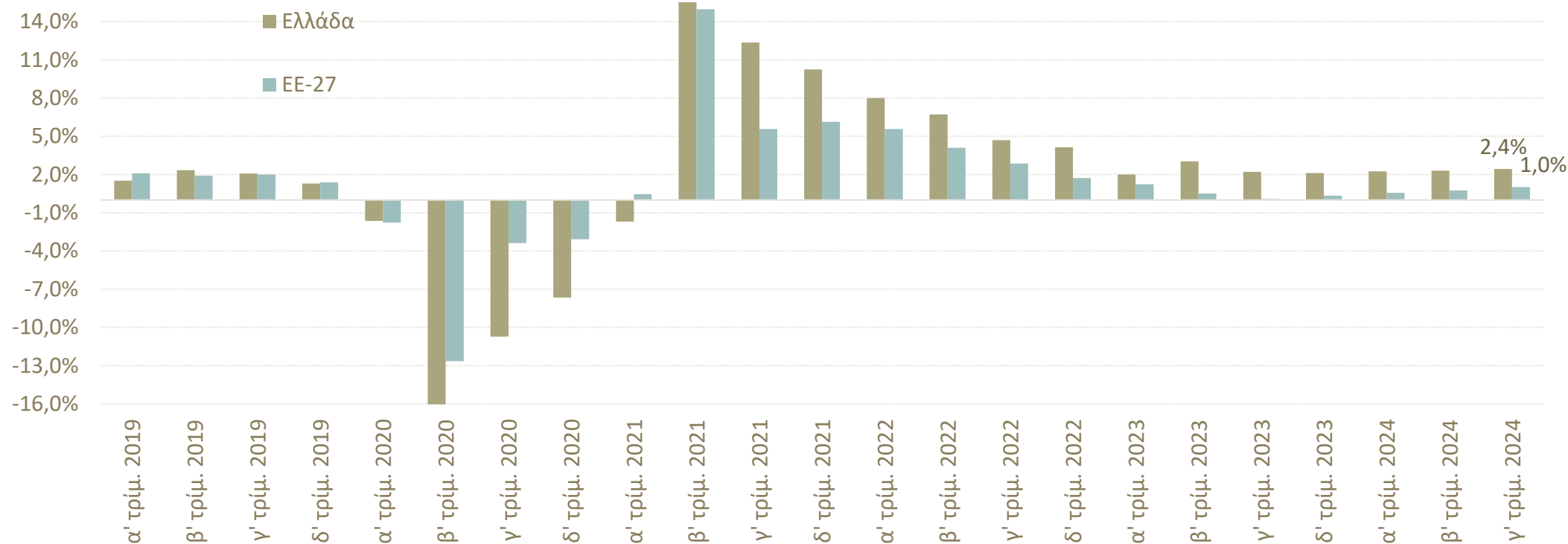

Πηγή: ΔΝΤ, ΟΟΣΑ, CPB

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

Το εγχώριο ΑΕΠ ανακάμπτει με ισχυρότερη δυναμική από τον μέσο όρο στην Ευρώπη

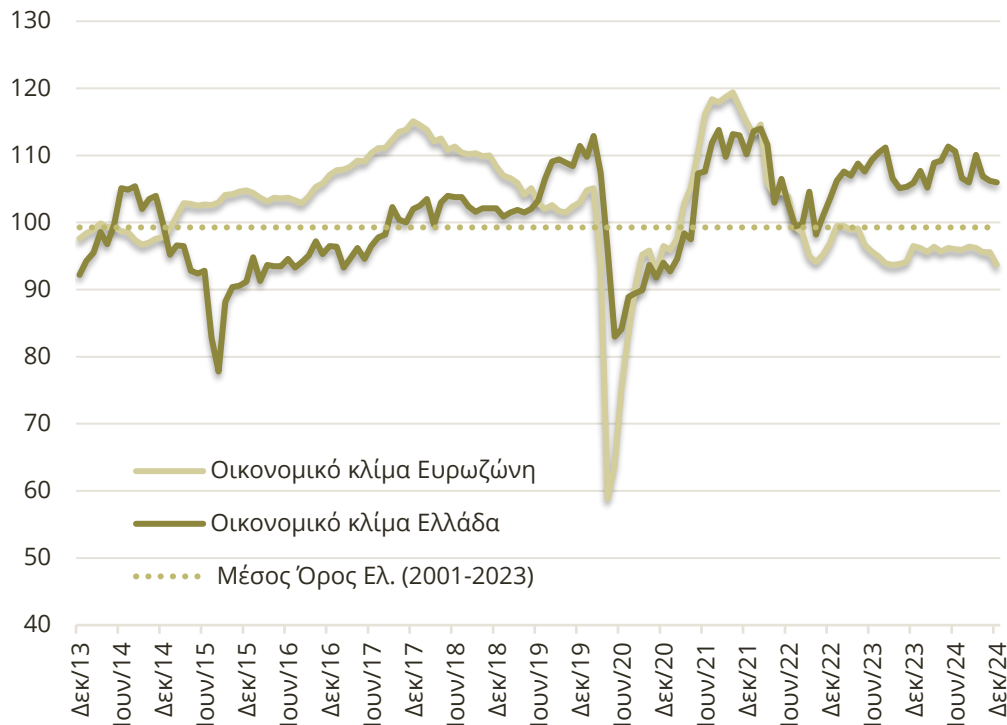
Πραγματικό τριμηνιαίο ΑΕΠ (ρυθμός μεταβολής γ-ο-γ)

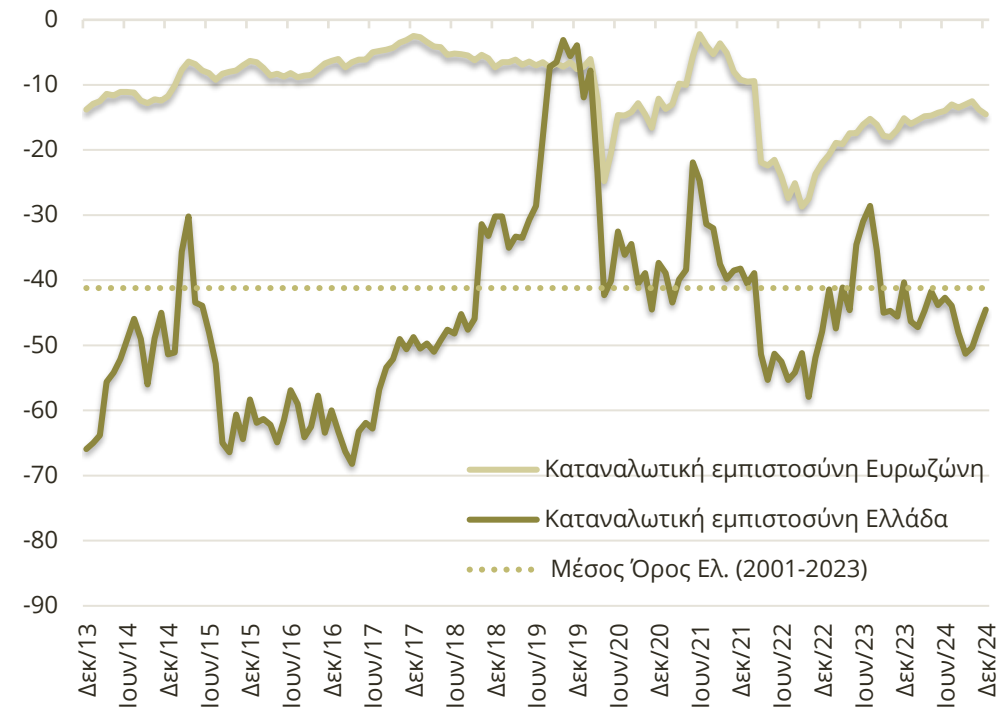
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ε.δ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Μικρή εξασθένιση οικονομικού κλίματος το δ' τρίμηνο του 2024, ήπια υψηλότερα από το αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

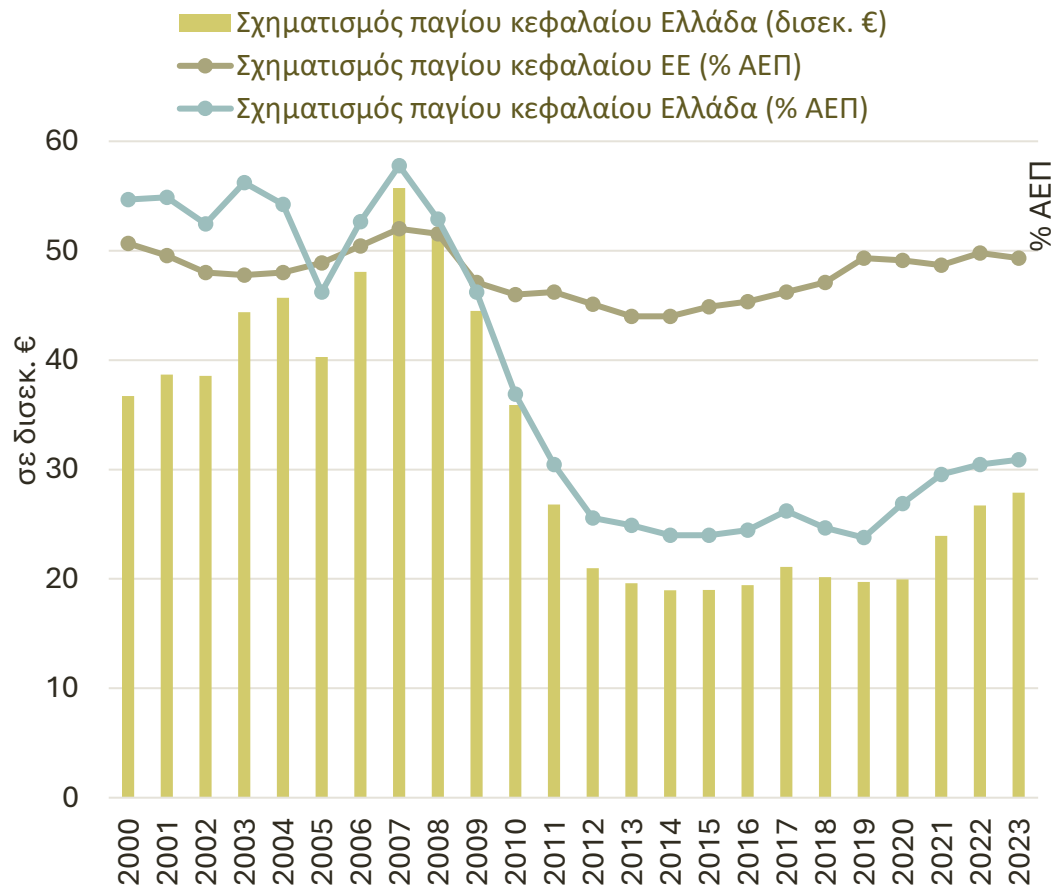

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

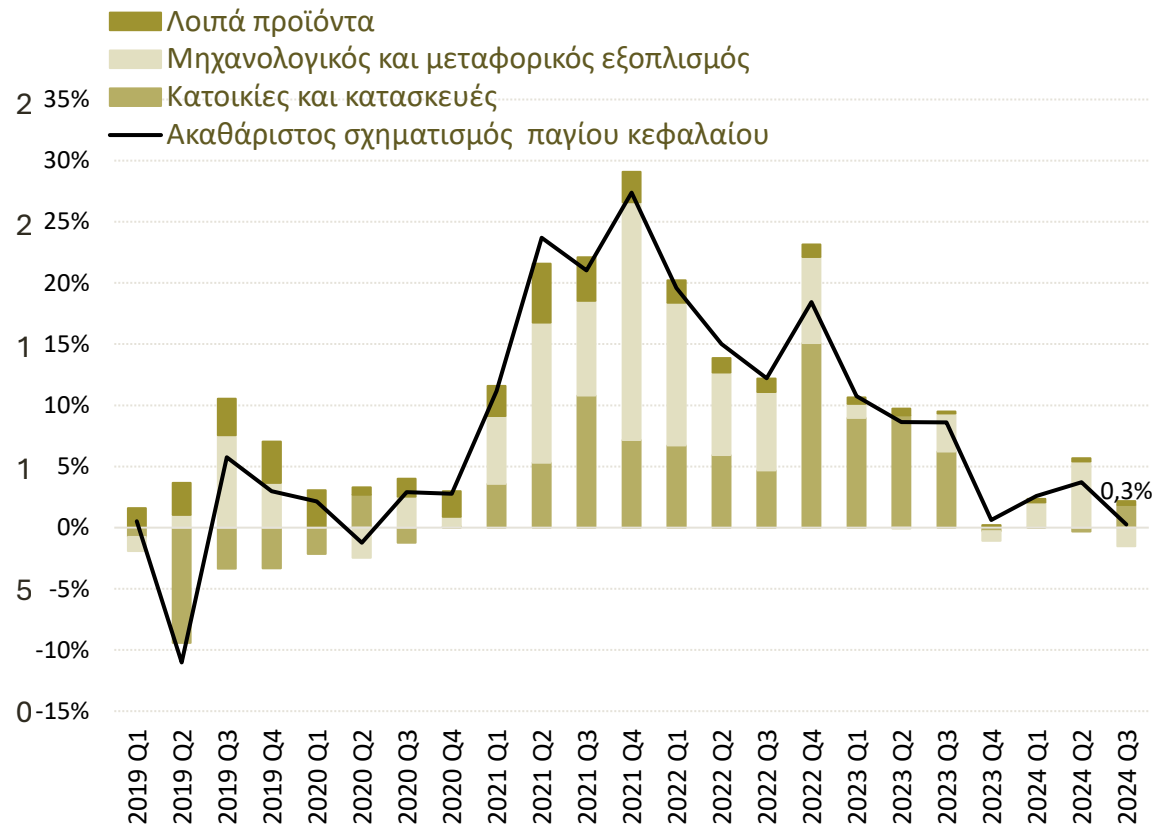

Αισθητή υποχώρηση της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης εντός του 2024, σε αντίθετη πορεία η οικονομία της Ευρωζώνης, με βελτίωση κλίματος.

Το συσσωρευμένο επενδυτικό κενό μειώνεται συστηματικά, αλλά αργά

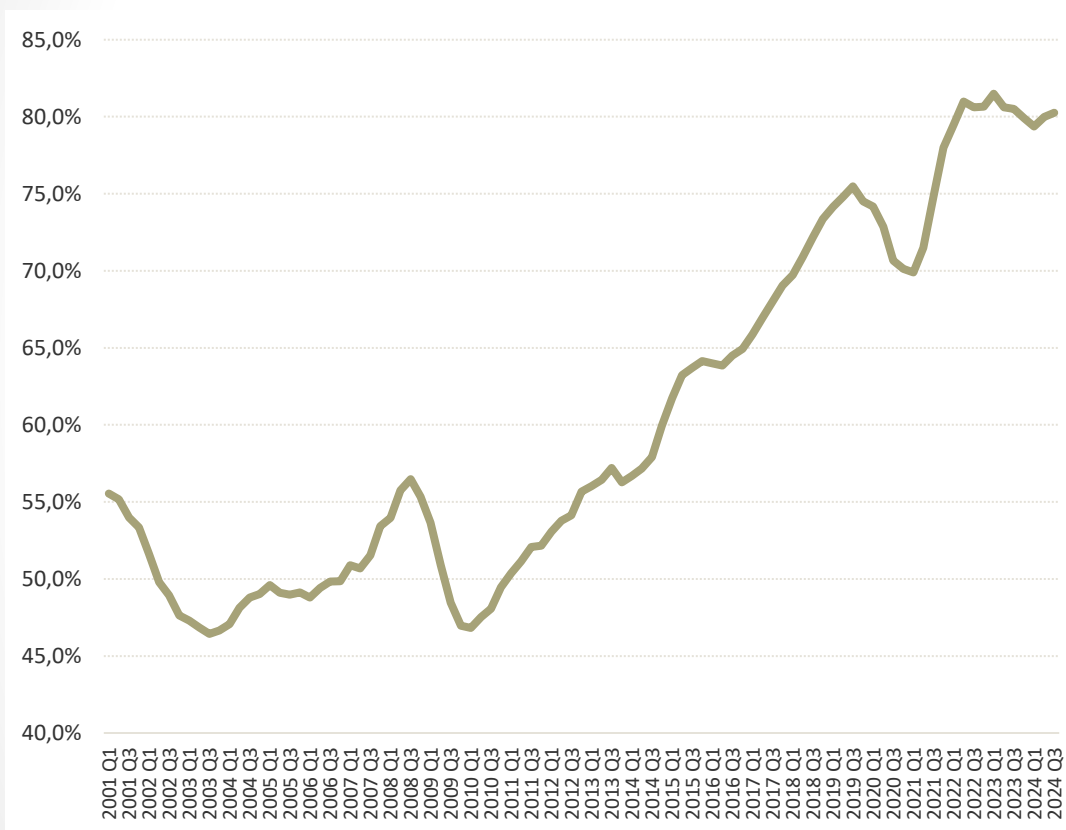
Ετήσια % μεταβολή για ε.δ παγίων επενδύσεων, συνεισφορά σε π.μ. ανά συνιστώσα

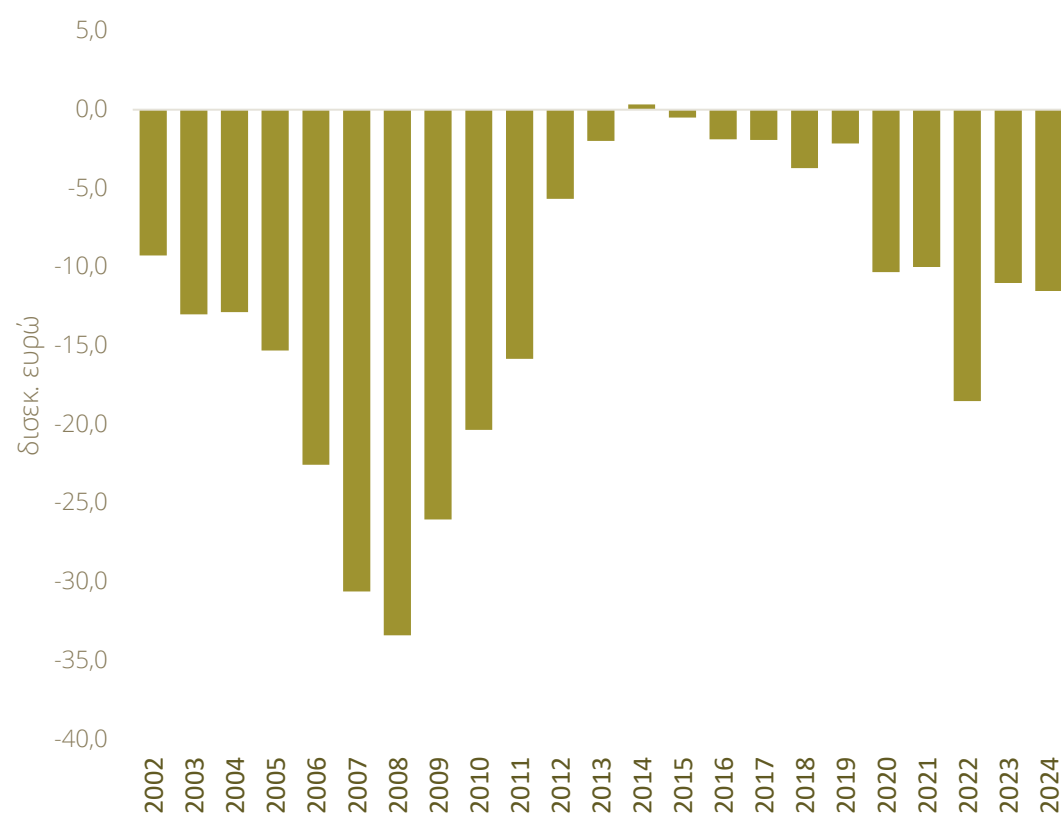
Υψηλή η συμβολή των κατοικιών-κατασκευών το 2023, του μηχανολογικού-μεταφορικού εξοπλισμού το 2024

Έχει ενισχυθεί η εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας...

Αξία Εξαγωγών και Εισαγωγών (% του ΑΕΠ)

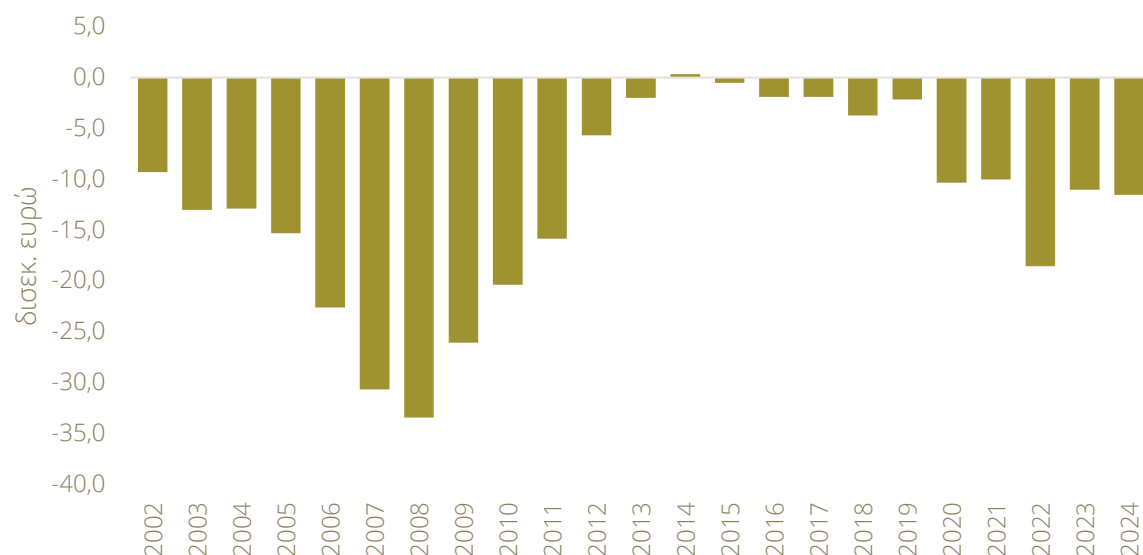
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, Ιαν.-Νοέ. 2002-2024

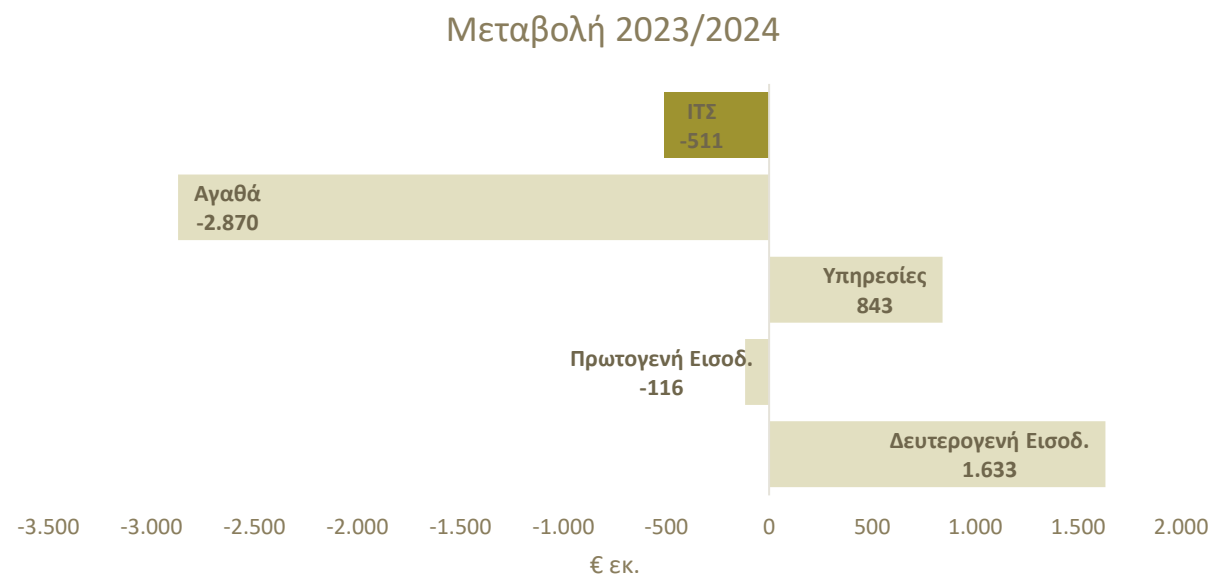
...ωστόσο παραμένει η ανισορροπία στο εξωτερικό της ισοζύγιο (έλλειμμα άνω του 6% του ΑΕΠ)

Στα €11,5 δισεκ. το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο ενδεκάμηνο του 2024, αυξημένο κατά €500 εκατ. σε σύγκριση με το 2023.

Εξέλιξη του ΙΤΣ, Ιαν.-Νοέ. 2002-2024

Συνιστώσες του ΙΤΣ

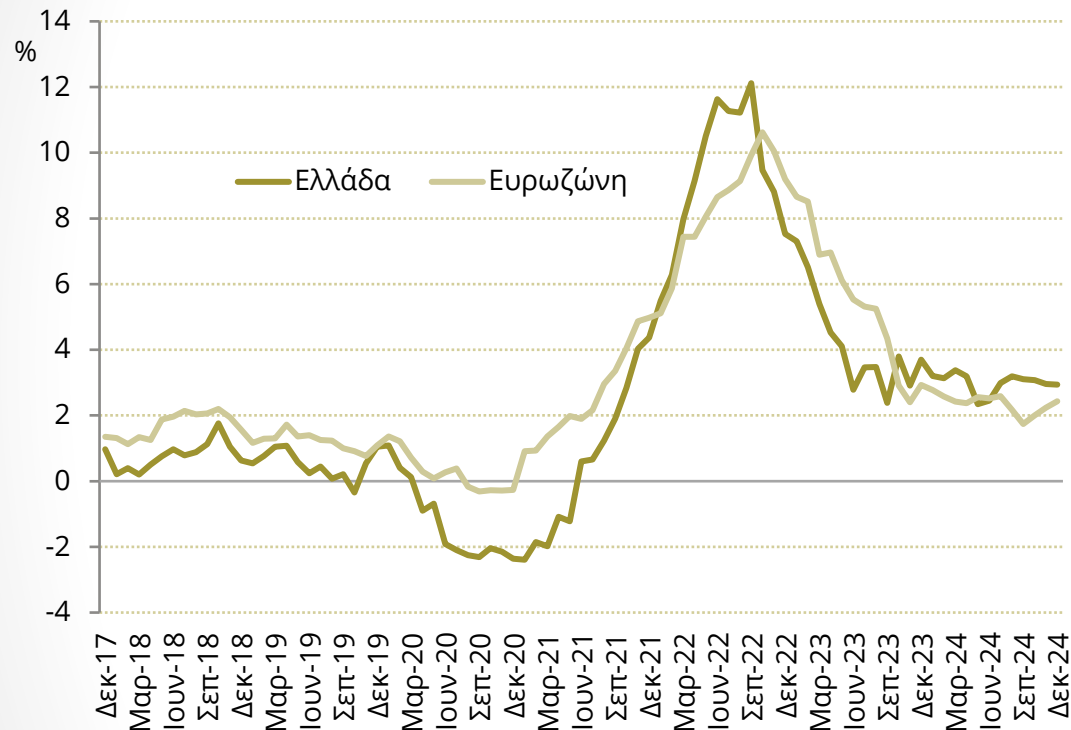

Πηγή: ΤτΕ, Επεξεργασία: IOBE

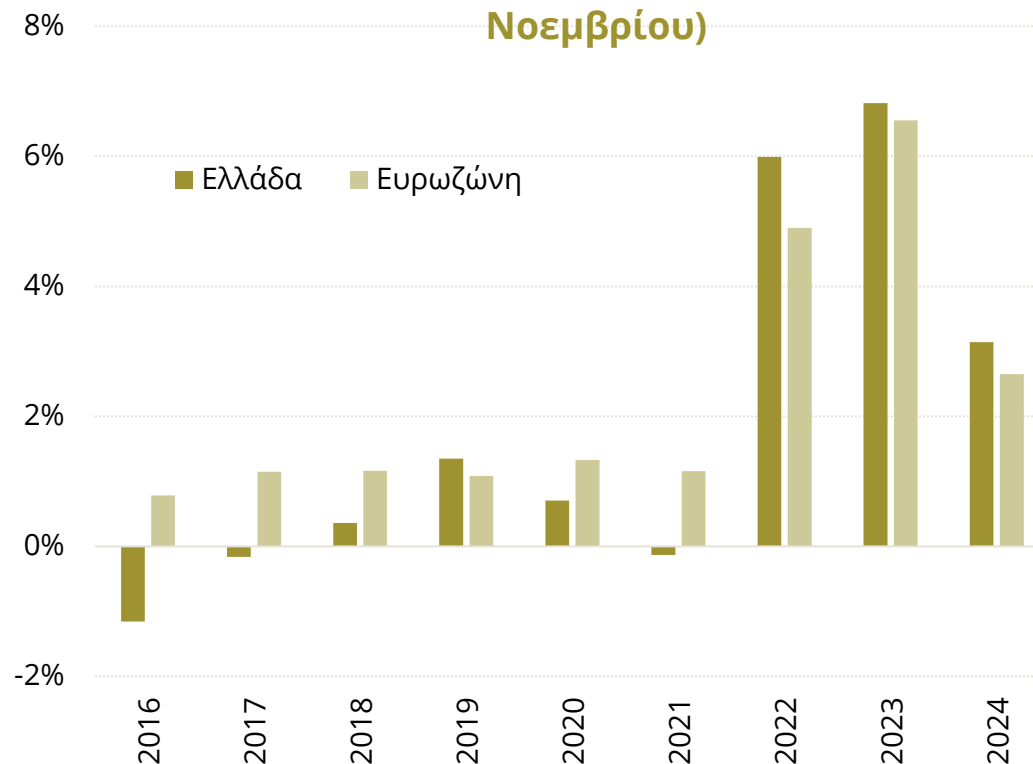
- **Επιδείνωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών** στο πρώτο 11μηνο κατά €2,9 δισεκ., με σημαντική μείωση εξαγωγών καυσίμων και αύξηση εισαγωγών αγαθών.
- **Βελτίωση στο πλεόνασμα υπηρεσιών** κατά 843 εκατ. (μικρότερη από πέρυσι), με αύξηση στις τουριστικές εισπράξεις στο πρώτο 11μηνο κατά €1,0 δισεκ. (+4,9% ετησίως).
- Επιδείνωση στα **πρωτογενή εισοδήματα** κατά €116 εκατ., λόγω εκροής εισοδημάτων (κέρδη, τόκοι, μερίσματα).
- Βελτίωση στο **ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων** κατά €1,6 δισεκ.

Περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) το 2024 στο 3,0%, από 4,2% ένα έτος πριν...

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

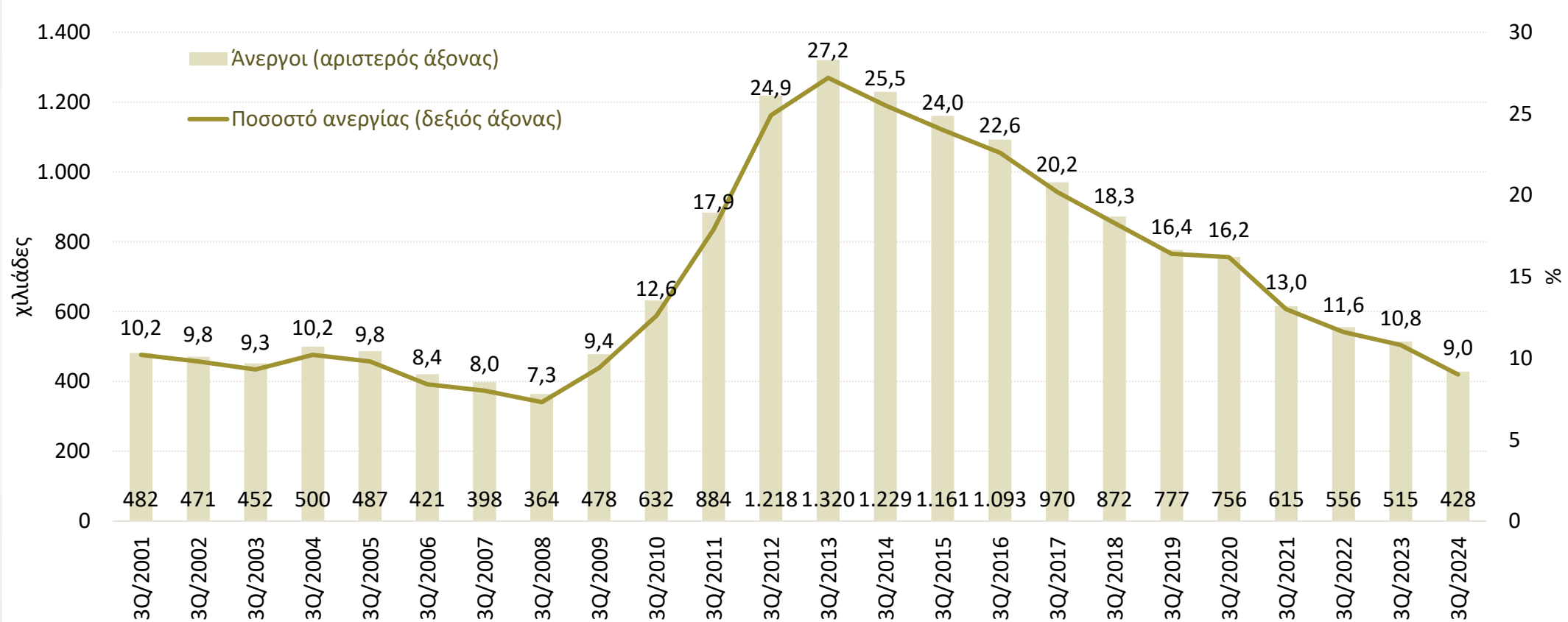
ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους (περίοδος Ιανουαρίου-Νοεμβρίου)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

... σε υψηλότερα επίπεδα ωστόσο από την **Ευρωζώνη**. Ετήσια μείωση των τιμών στα **ενεργειακά αγαθά**.

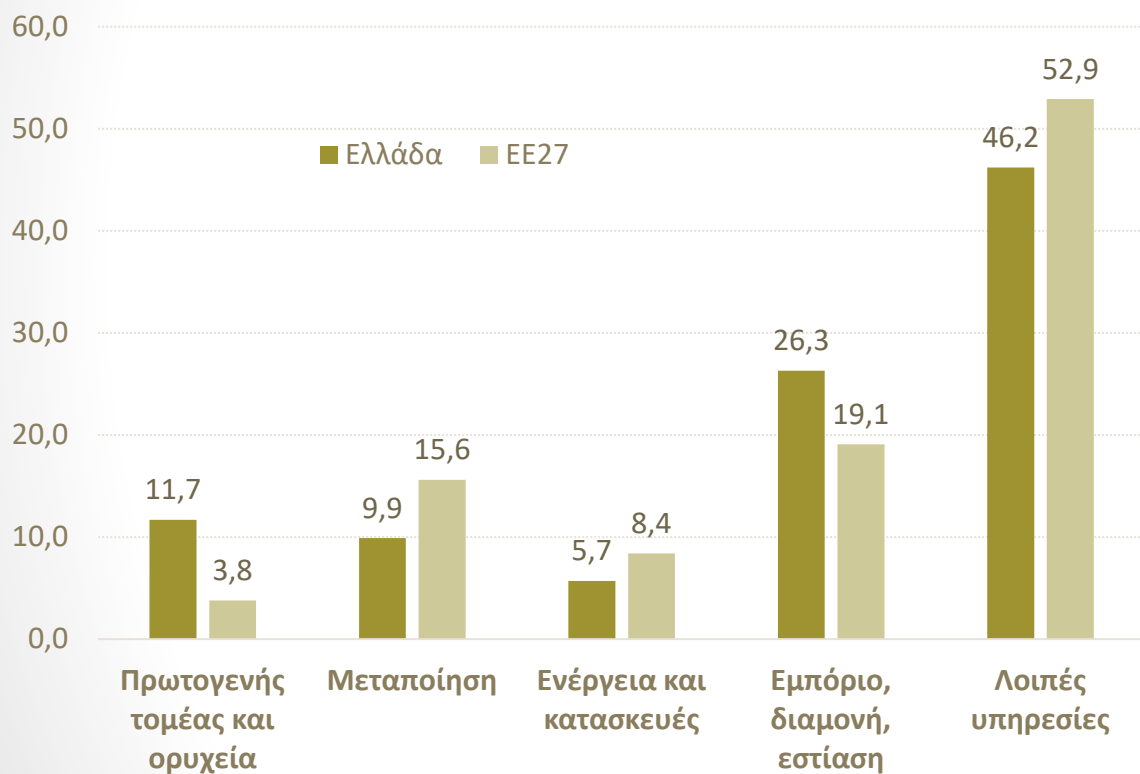
Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε μονοψήφιο ποσοστό το β' τρίμηνο του 2024...

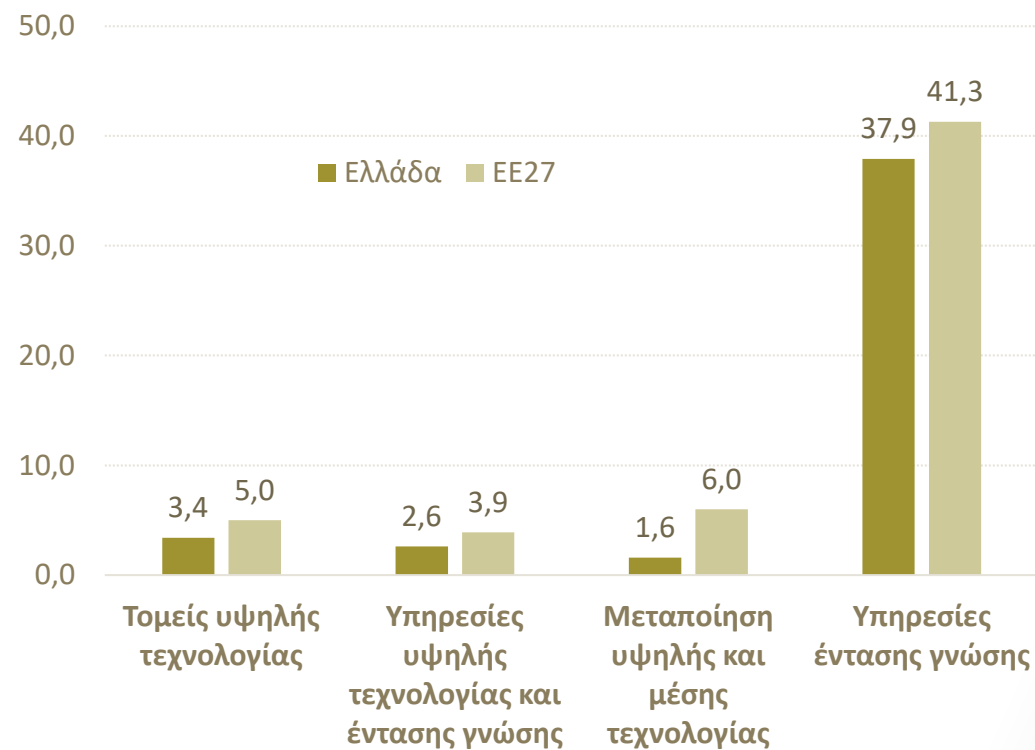
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

...Η Ελλάδα ωστόσο υπολείπεται της ΕΕ σε μερίδια απασχόλησης σε τομείς έντασης γνώσης και τεχνολογίας

Μερίδιο απασχόλησης σε βασικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας, σε Ελλάδα και ΕΕ27, 2023
(ως % της συνολικής απασχόλησης)

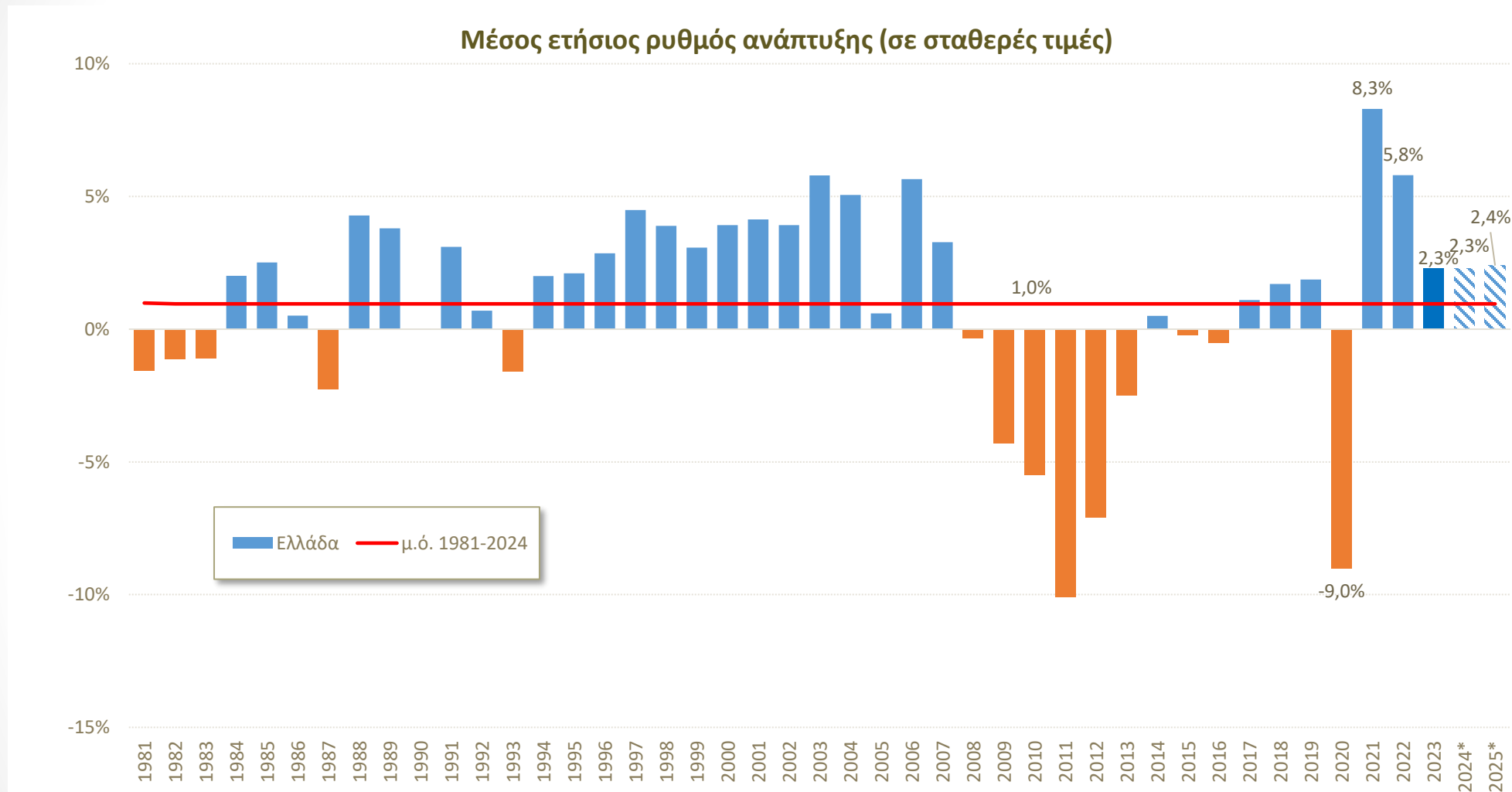

Μερίδιο απασχόλησης σε τομείς έντασης γνώσης και τεχνολογίας, σε Ελλάδα και ΕΕ27, 2023
(ως % της συνολικής απασχόλησης)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Η μακροχρόνια τάση μεγέθυνσης παραμένει πρόκληση

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ε.δ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Σημείωση: Εκτίμηση ΙΟΒΕ για το 2024, πρόβλεψη για το 2025.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Δημόσια οικονομικά: καλύτερα από τον ταμειακό στόχο το 2024, στόχος για εφάμιλλο πρωτογενές πλεόνασμα το 2025...

Ταμειακό ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού Ιαν.-Νοε. 2024

- Πλεόνασμα €4,38 δισεκ. (στόχος €2,29 δισεκ.)
- Πρωτογενές πλεόνασμα €12,01 δισεκ. (στόχος €9,91 δισεκ.)

Βελτίωση σε σχέση με πέρυσι λόγω της μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων (+12,8%) σε σχέση με τις δαπάνες (+3,6%)

Υπέρβαση στόχου κυρίως από τις δαπάνες (-€1,78 δισεκ.) λόγω ετεροχρονισμού πληρωμών

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι
- Ετεροχρονισμός πληρωμών των δαπανών

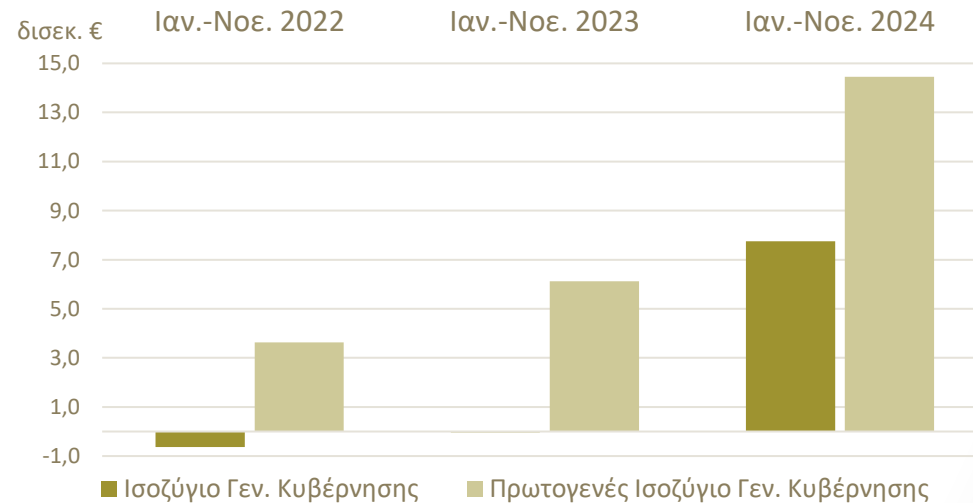
Ισοζύγιο & Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

	2023	2024 (εκτ.)	2025 (στόχος)
Ισοζύγιο	-1,3%	-0,7%	-0,6%
Πρωτογενές Ισοζύγιο	2,1%	2,5%	2,4%
Χρέος	163,9%	154,0%	147,5%

Κρατικός Προϋπολογισμός 2025 (στόχος)

- Έλλειμμα €5,93 δισεκ. ή 2,4% του ΑΕΠ
- Πρωτογενές πλεόνασμα €3,47 δισεκ. ή 1,4% του ΑΕΠ

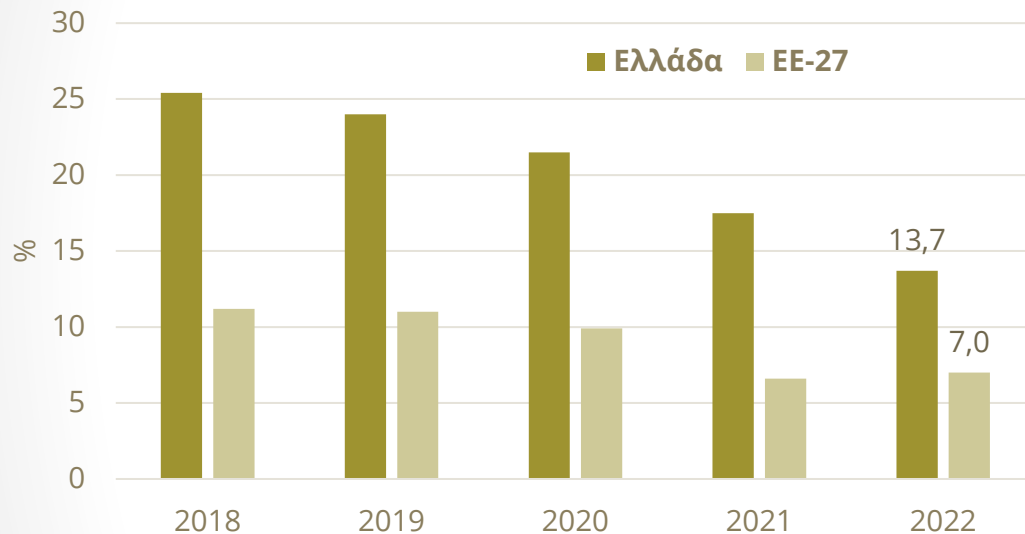
Ταμειακό ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης

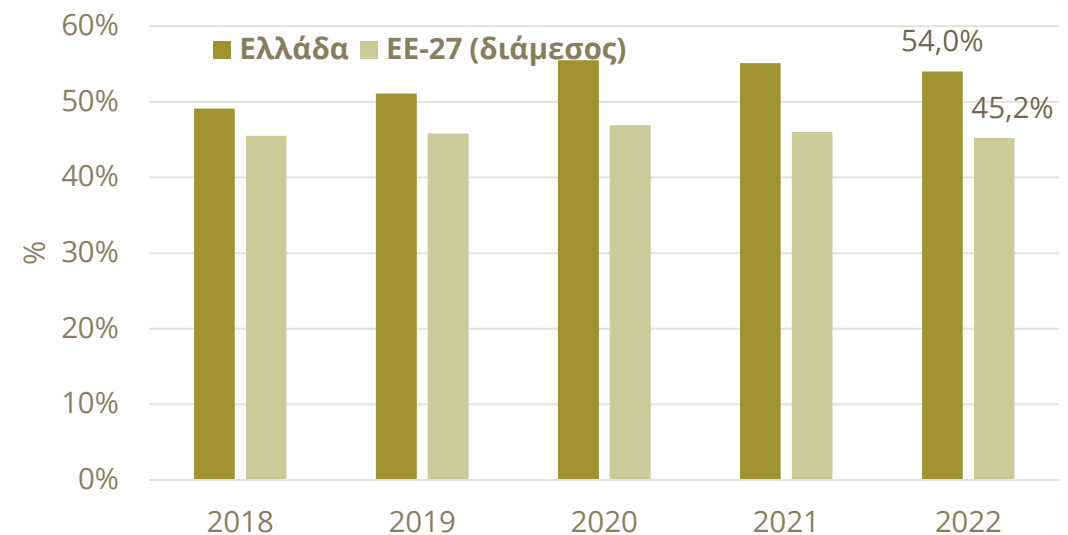
Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Επεξεργασία: IOBE

Μειώθηκε το «κενό» συμμόρφωσης ΦΠΑ σε μια πενταετία κατά σχεδόν στο ήμισυ, αλλά παραμένει υψηλό

Κενό συμμόρφωσης ΦΠΑ, ως % της συνολικής φορολογικής υποχρέωσης, Ελλάδα & ΕΕ-27, 2018-2022

Κενό πολιτικής ΦΠΑ, ως % των θεωρητικά μέγιστων εσόδων, Ελλάδα & ΕΕ-27, 2018-2022

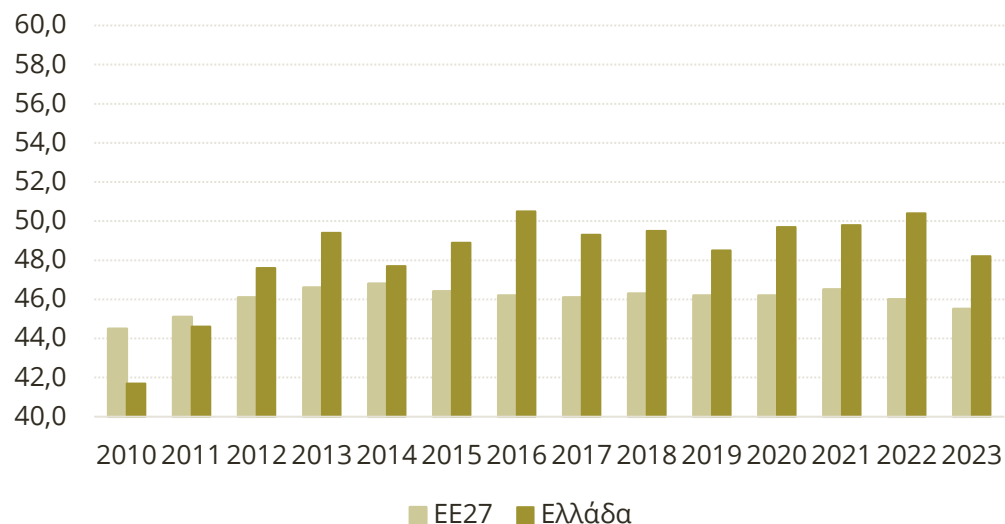

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επεξεργασία: IOBE

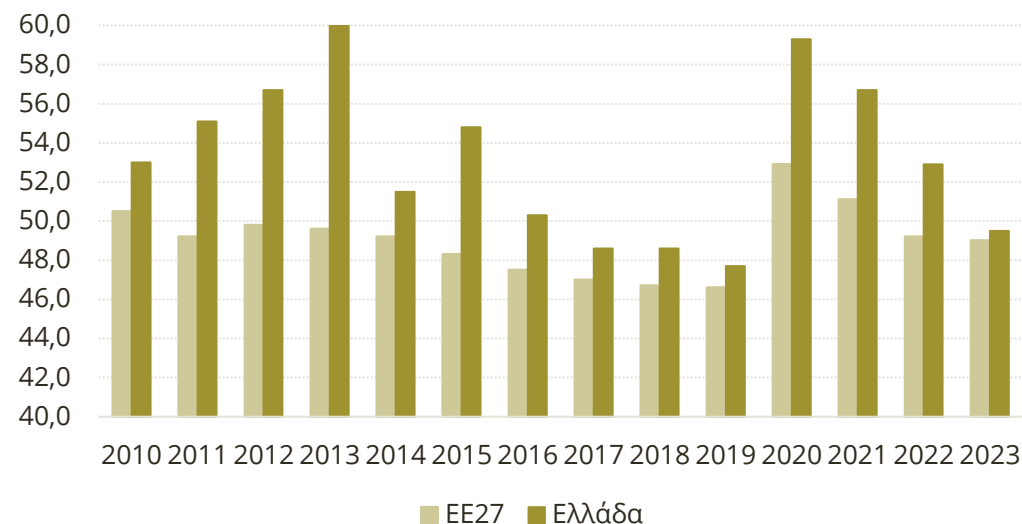
- Το «κενό» συμμόρφωσης ΦΠΑ ορίζεται ως η διαφορά των εσόδων που θα εισπράττονταν υπό πλήρη συμμόρφωση όλων των φορολογούμενων και των πραγματικών εσόδων που εισπράττονται από τις αρχές.
- Η απόκλιση από τον μέσο Ευρωπαϊκό όρο παραμένει σημαντική, κατά 11,7 ποσοστιαίες μονάδες, με την Ελλάδα να κατατάσσεται στην 5η χειρότερη θέση, από 2η το 2018.
- Το «κενό» πολιτικής ΦΠΑ είναι μια εκτίμηση των εσόδων ΦΠΑ που χάνονται λόγω της εφαρμογής μειωμένων συντελεστών και απαλλαγών ΦΠΑ, σε σύγκριση με έναν ενιαίο συντελεστή ΦΠΑ. Η απόκλιση σε σχέση με τη διάμεσο στην ΕΕ είναι μικρότερη, αν και έχει αυξηθεί πρόσφατα.

Ο βαθμός συμμετοχής του δημοσίου τομέα στην οικονομία παραμένει υψηλότερος του Ευρωπαϊκού μέσου όρου

Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης
(% του ΑΕΠ)

Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης
(% του ΑΕΠ)

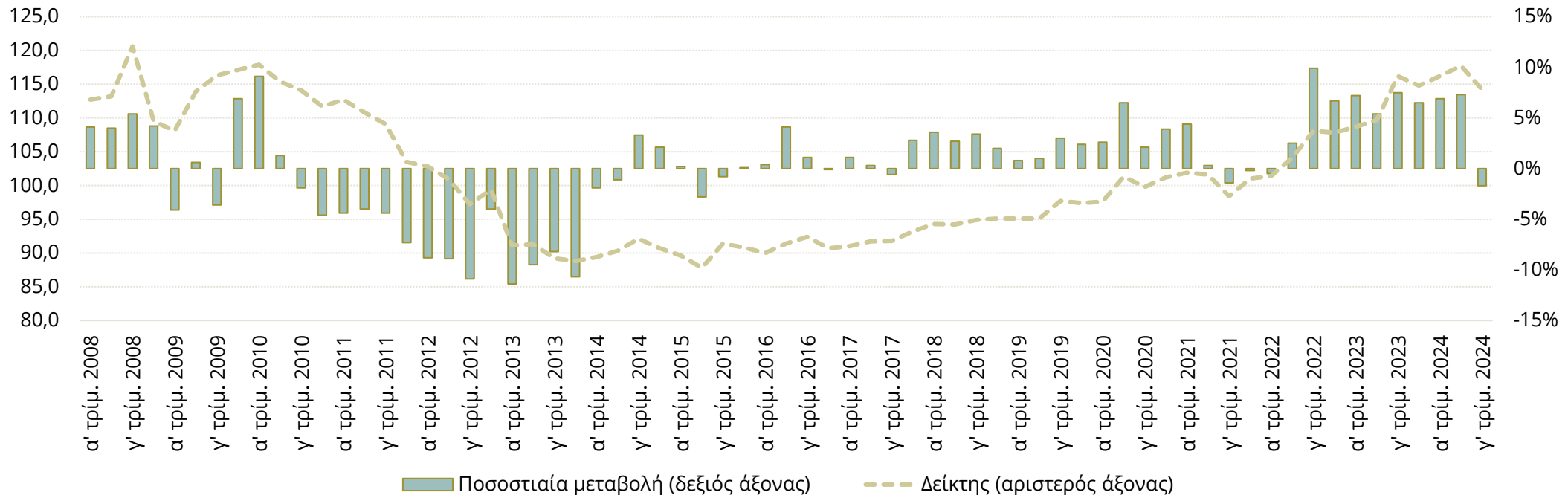
Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

- Οι **δημόσιες δαπάνες** στην Ελλάδα ξεπερνούν τις αντίστοιχες στην ΕΕ-27, αναλογικά με το ΑΕΠ, σε όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, ενώ το ίδιο ισχύει για τα **δημόσια έσοδα** μετά το 2012.
- Κατά την πανδημία και την ενεργειακή κρίση (2020-2022), ο βαθμός συμμετοχής του ελληνικού δημοσίου τομέα στην οικονομία αυξήθηκε περισσότερο από τον μέσο όρο στην Ευρώπη, με την απόκλιση να βαίνει σταδιακά μειούμενη το 2023

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μείωση στο μισθολογικό κόστος κατά το γ' τρίμ. του 2024, έπειτα από εννέα διαδοχικά τρίμηνα ανόδου

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους, τρέχουσες τιμές

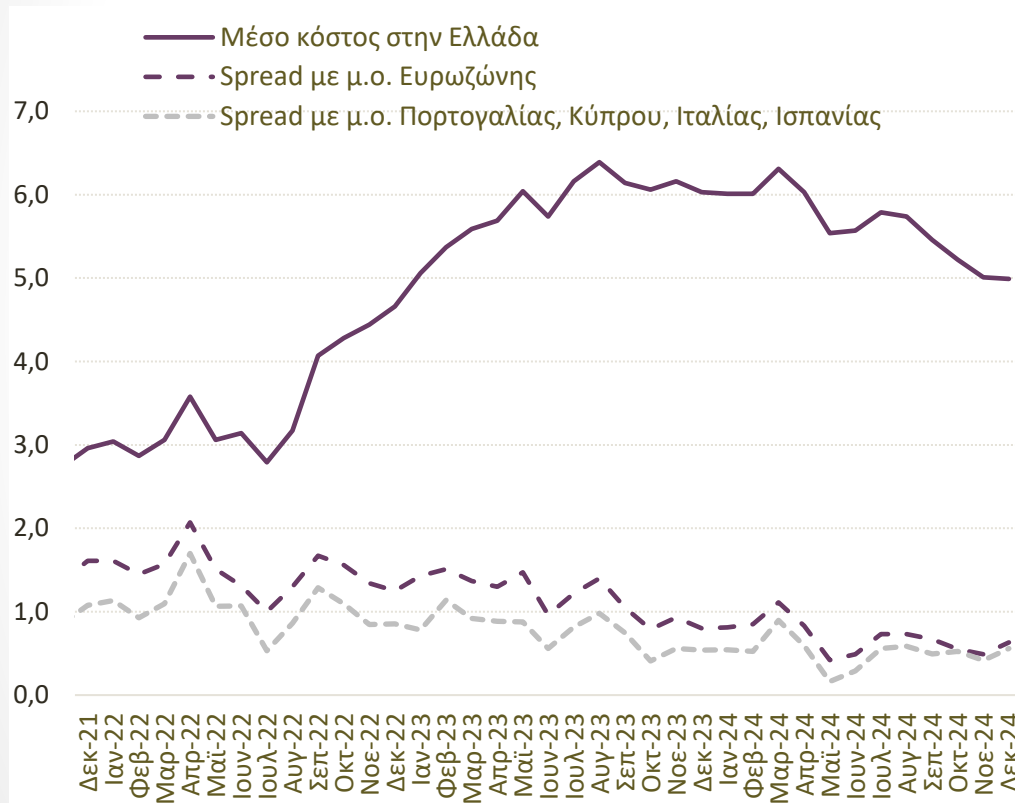

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

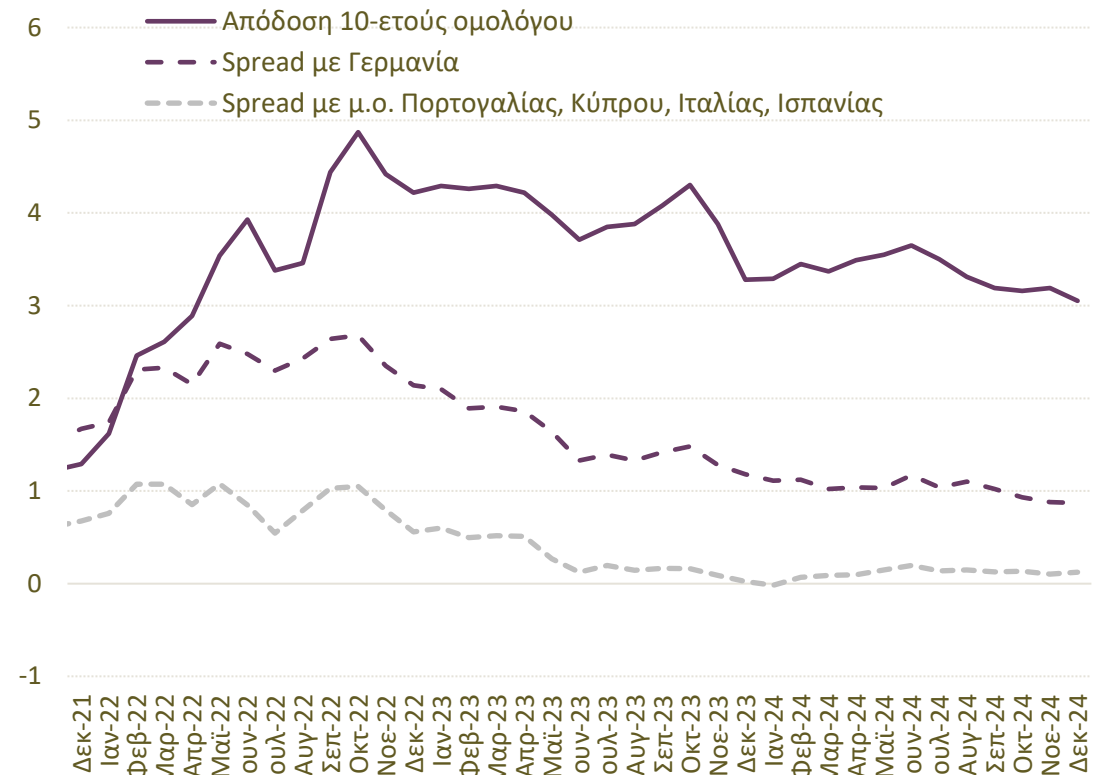
- Το γ' τρίμ. του 2024, το μισθολογικό κόστος μειώθηκε ετησίως κατά 1,7%, και κατά 3,0% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.
- **Η σωρευτική αύξηση του μισθολογικού κόστους (13,1%) από τις αρχές του 2022 υπολείπεται οριακά της σωρευτικής αύξησης του ΔΤΚ κατά την ίδια περίοδο (13,4%).**

Το κόστος νέου δανεισμού του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα καταγράφουν αποκλιμάκωση το 2024...

Σταθμισμένο μέσο κόστος τραπεζικού δανεισμού προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (%)

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

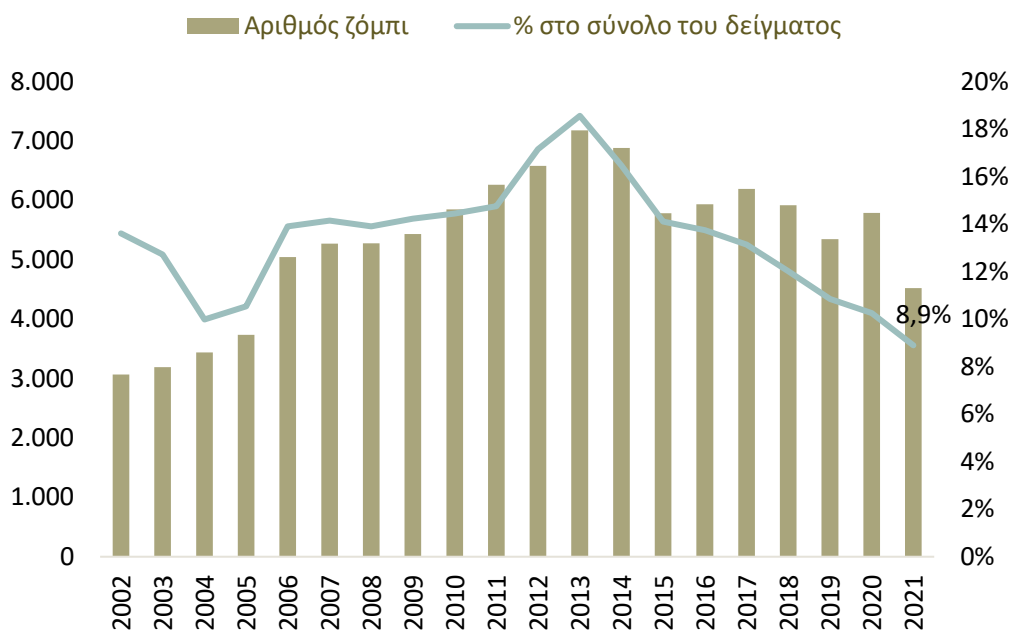

Πηγή: ΕΚΤ

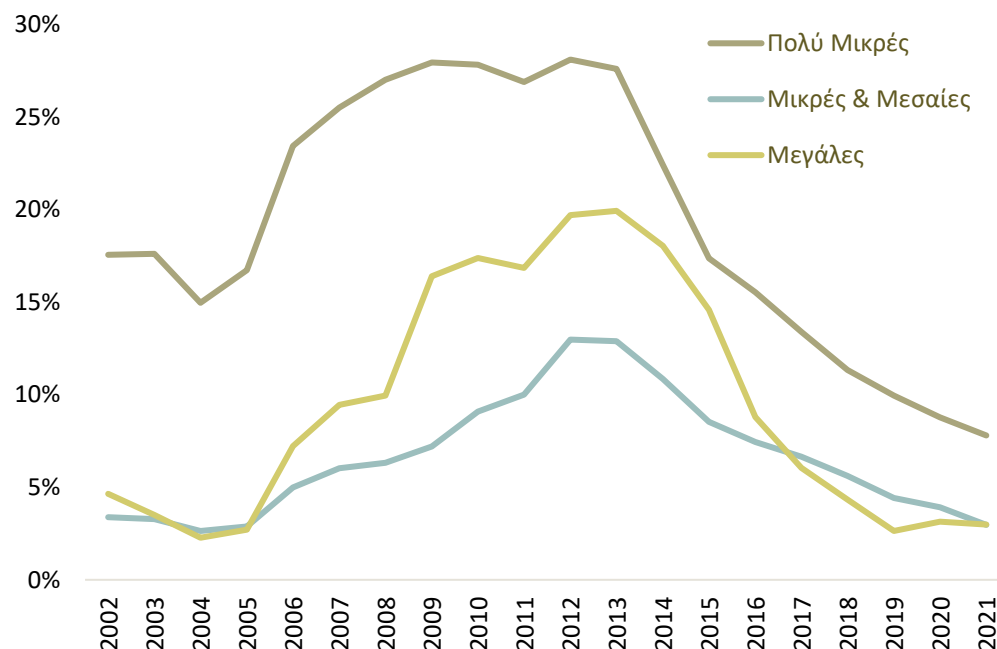
... ενώ παράλληλα έχουν μειωθεί οι **αποκλίσεις (spread)** με τα άλλα κράτη-μέλη της ΕΖ, αν και παραμένουν υψηλότερες από τα επίπεδα προ-κρίσης

Ο αριθμός των εταιρειών «ζόμπι» αυξήθηκε την περίοδο της κρίσης...

Επιχειρήσεις «ζόμπι» σε απόλυτο αριθμό (αριστερός άξονας) και ως ποσοστό επί του δείγματος (δεξιός άξονας), στο δείγμα της ICAP (2002-2021)

Ποσοστό επιχειρήσεων «ζόμπι» ανά κατηγορία μεγέθους βάσει κύκλου εργασιών, στο δείγμα της ICAP (2002-2021)

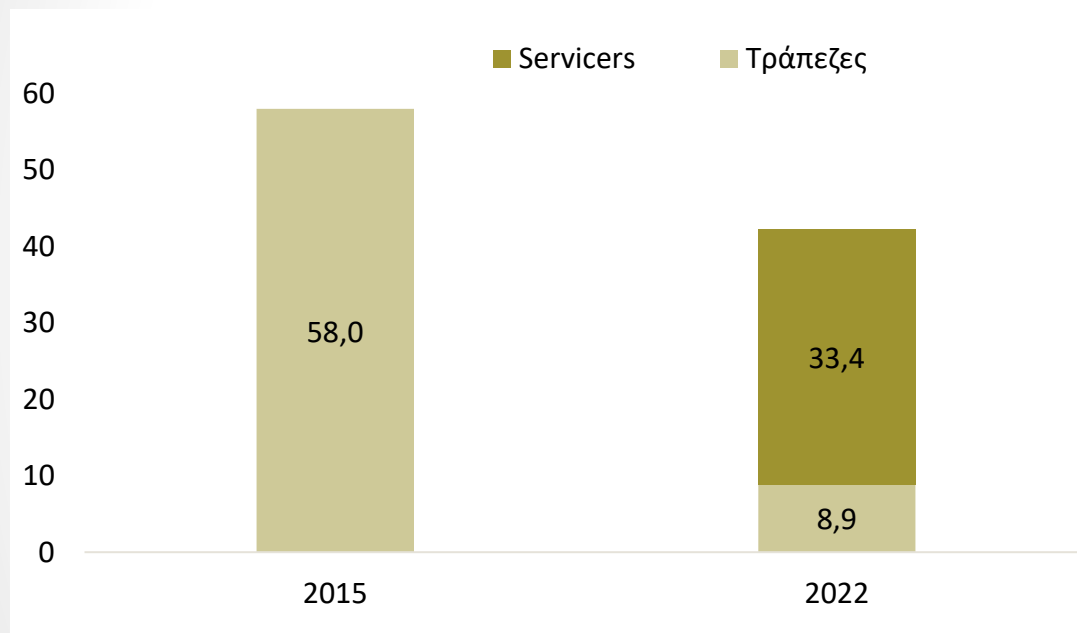

Πηγή: ΤτΕ, ICAP data.prisma, Επεξεργασία δεδομένων: IOBE. **Σημείωση:** Μία επιχείρηση ορίζεται ως «ζόμπι» αν ισχύουν ταυτόχρονα οι εξής προϋποθέσεις: α) η ηλικία της είναι τουλάχιστον 10 έτη, και β) ο δείκτης κάλυψης τόκων (EBITDA / τόκοι) που παρουσιάζει είναι αυστηρά μικρότερος της μονάδας τα τελευταία 3 διαδοχικά έτη.

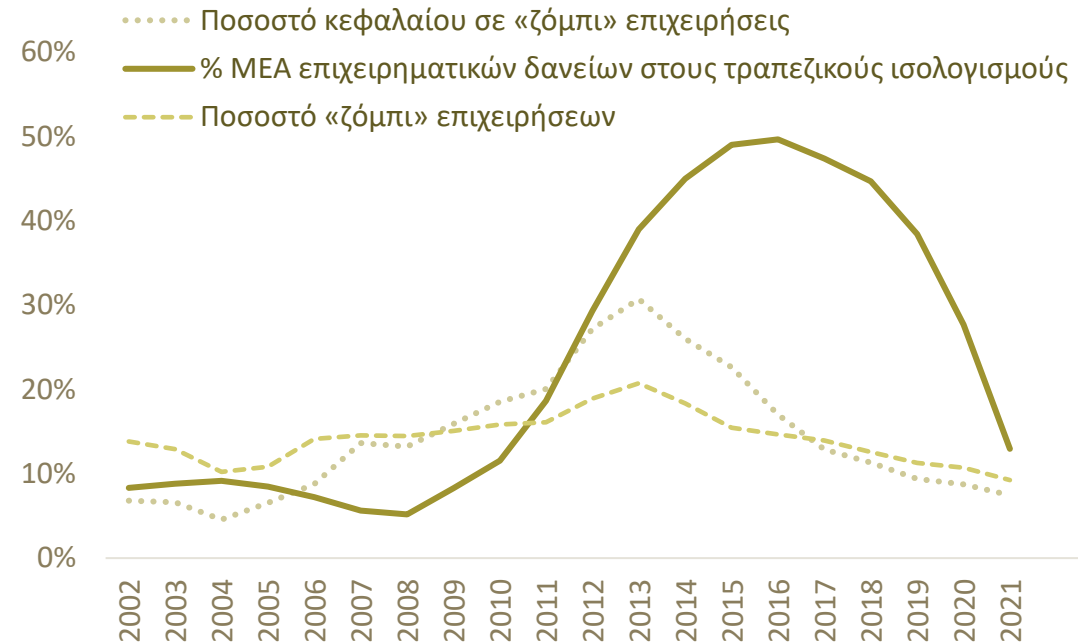
... ενώ βαίνει μειούμενος μετά το 2013, αν και παραμένει υψηλός, ειδικά μεταξύ των πολύ μικρών επιχειρήσεων.

Η ταχύτερη μείωση των εταιρειών «ζόμπι» και των «κόκκινων» επιχειρηματικών δανείων «απελευθερώνει» αναγκαίους χρηματοδοτικούς πόρους και επενδυτικές ροές...

Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα προς ΜΧΕ από τράπεζες και servicers, 2015 και 2022, σε € δισεκ.

Εξέλιξη εκτιμώμενου ποσοστού εταιρειών «ζόμπι» στην Ελλάδα, ποσοστού εταιρικών ΜΕΑ και συγκέντρωσης κεφαλαίου σε «ζόμπι», 2002-2021

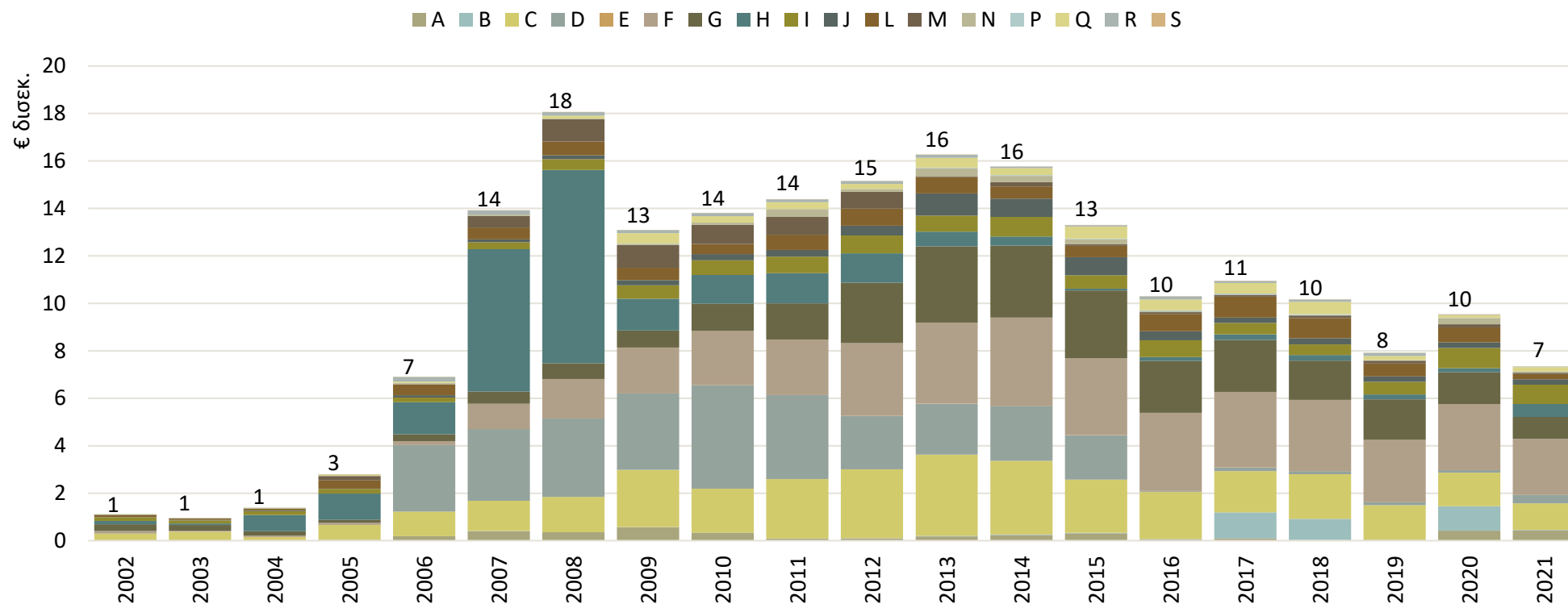

Πηγή: ΤτΕ, ICAP data.prisma, Επεξεργασία δεδομένων: IOBE. **Σημείωση:** Μία επιχείρηση ορίζεται ως «ζόμπι» αν ισχύουν ταυτόχρονα οι εξής προϋποθέσεις: α) η ηλικία της είναι τουλάχιστον 10 έτη, και β) ο δείκτης κάλυψης τόκων (EBITDA / τόκοι) που παρουσιάζει είναι αυστηρά μικρότερος της μονάδας τα τελευταία 3 διαδοχικά έτη.

Η πυκνότητα σε αριθμό και η συγκέντρωση κεφαλαίου («συμφόρηση» ή “congestion”) σε **εταιρείες «ζόμπι» επιδρούν αρνητικά και στις υγιείς επιχειρήσεις**, σε όρους επενδύσεων, απασχόλησης και παραγωγικότητας, όπως αναδείχθηκε σε πρόσφατη μελέτη του IOBE, η εκπόνηση της οποίας υποστηρίχθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Συγκέντρωση εταιρειών «ζόμπι» ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας...

Εξέλιξη υποχρεώσεων προς τράπεζες από επιχειρήσεις «ζόμπι» ανά έτος και τομέα δραστηριότητας, στο δείγμα της ICAP (2002-2021)

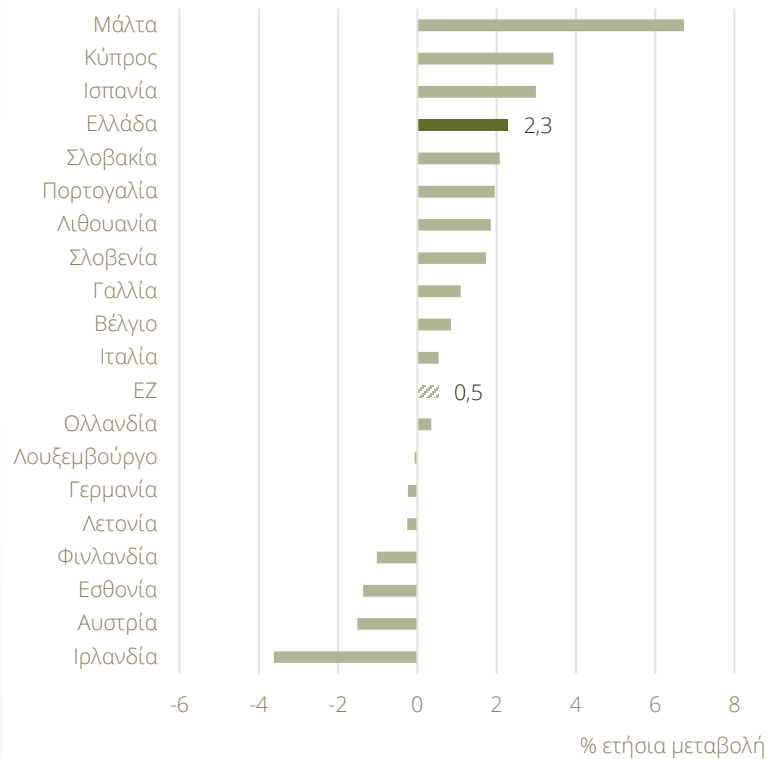

Πηγή: ΤτΕ, ICAP data.prisma, Επεξεργασία δεδομένων: IOBE. **Σημείωση:** Μία επιχείρηση ορίζεται ως «ζόμπι» αν ισχύουν ταυτόχρονα οι εξής προϋποθέσεις: α) η ηλικία της είναι τουλάχιστον 10 έτη, και β) ο δείκτης κάλυψης τόκων (EBITDA / τόκοι) που παρουσιάζει είναι αυστηρά μικρότερος της μονάδας τα τελευταία 3 διαδοχικά έτη.

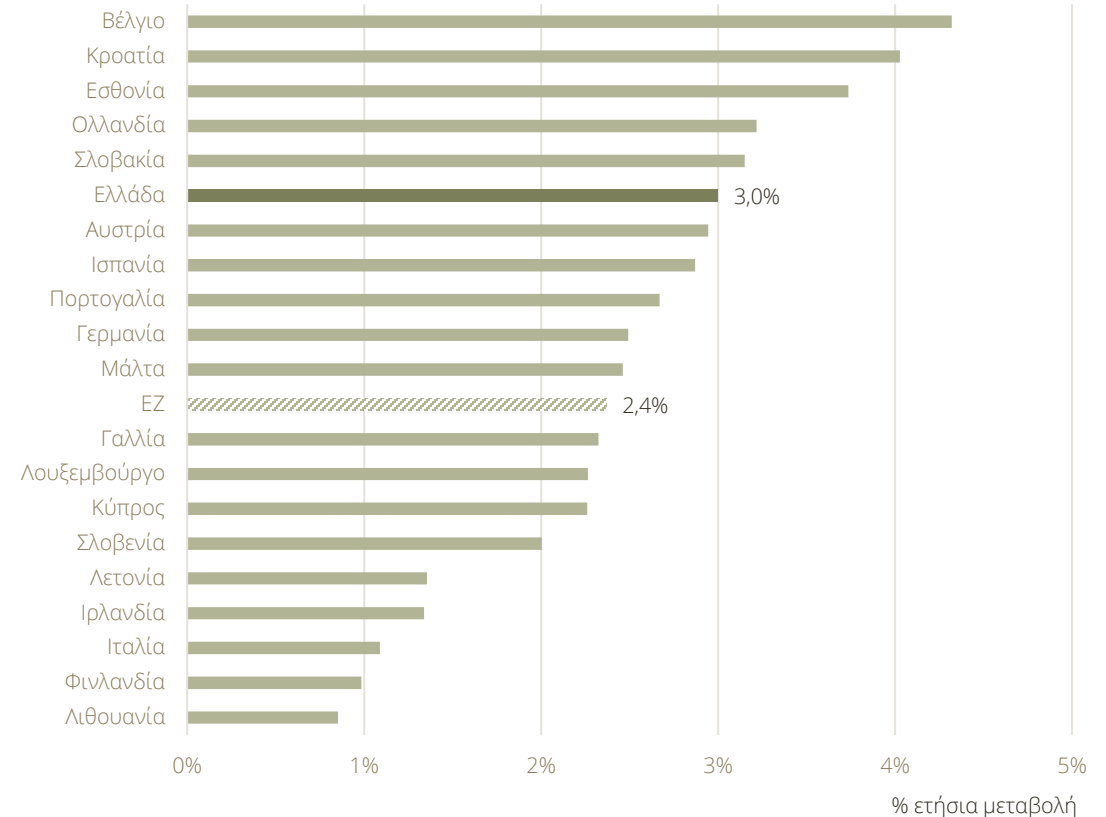
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Η Ελλάδα καταγράφει τον 4^ο υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη...

Ρυθμός Μεταβολής ετήσιου πραγματικού ΑΕΠ, γ' τριμ. 2024
(*Ετησιοποιημένα στοιχεία ΑΕΠ)

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, 2024

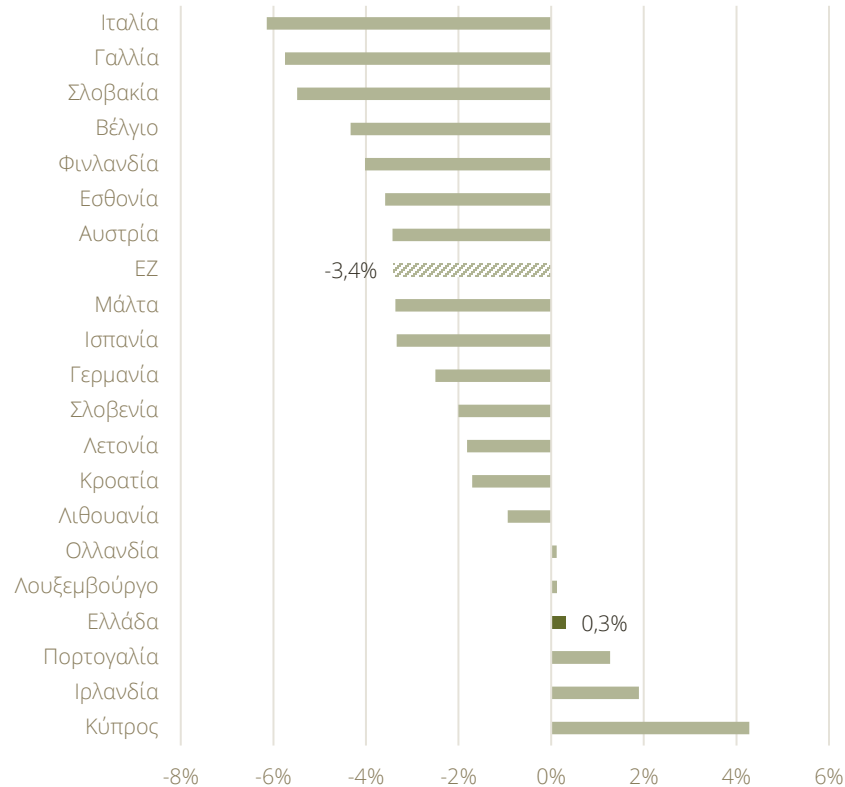

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

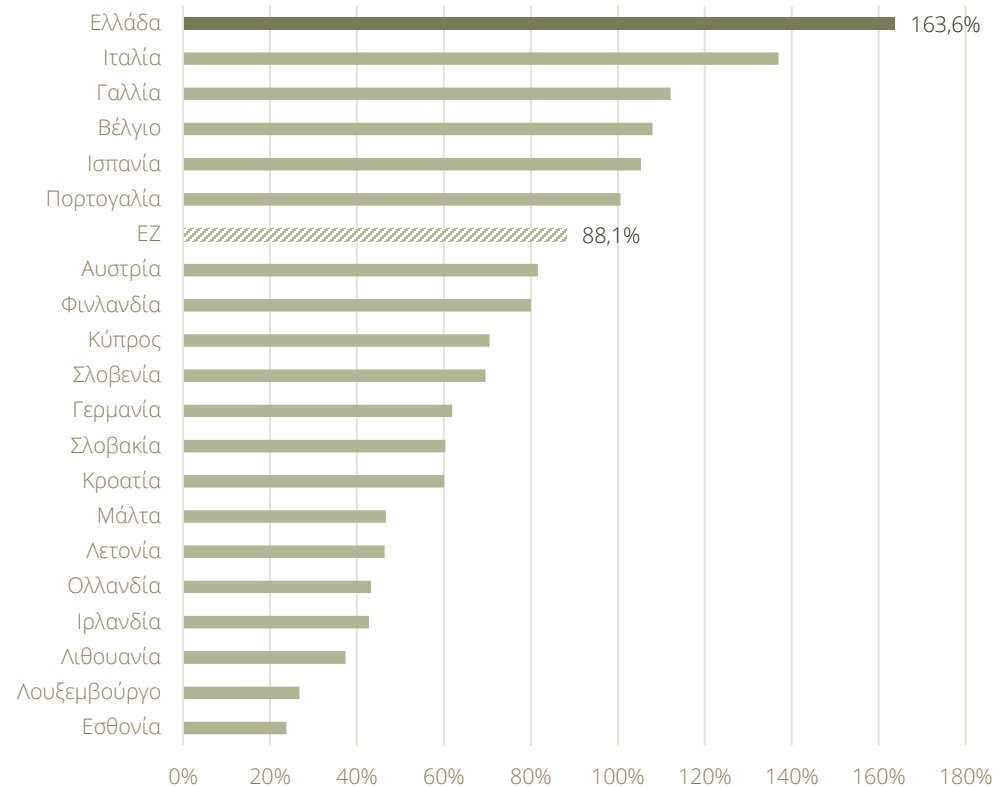
... αλλά και τον 6^ο υψηλότερο ρυθμό πληθωρισμού.

Η Ελλάδα καταγράφει τον 4^ο καλύτερο δημοσιονομικό ισοζύγιο στην Ευρωζώνη...

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ, β' τρίμ. 2024

Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ, β' τρίμ. 2024

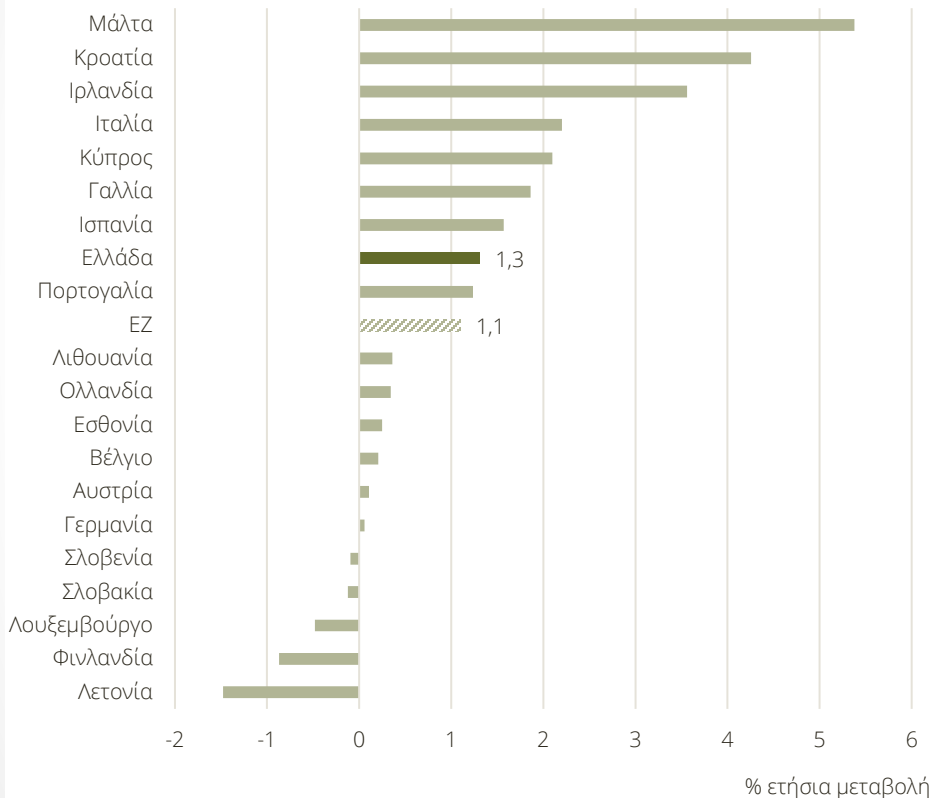

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

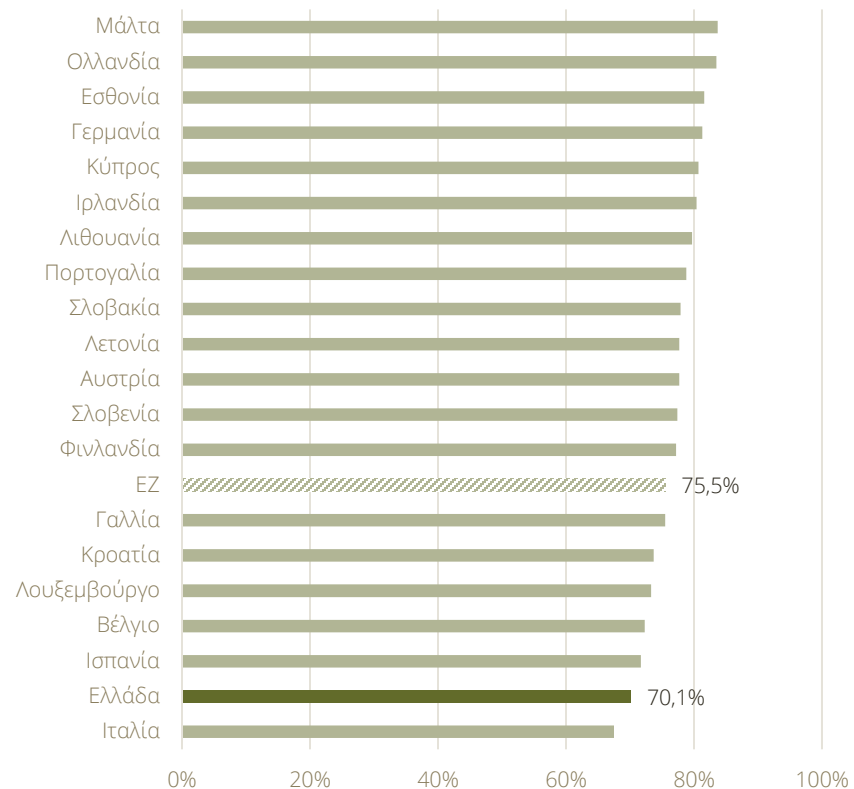
... αλλά και το υψηλότερο ποσοστό δημοσίου χρέους.

Η Ελλάδα καταγράφει την 8^η υψηλότερη αύξηση της απασχόλησης στην Ευρωζώνη...

Μεταβολή απασχολούμενων ηλικίας 20-64 ετών, γ' τρίμ. 2024

Ποσοστό απασχολούμενων ηλικίας 20-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού, γ' τρίμ. 2024

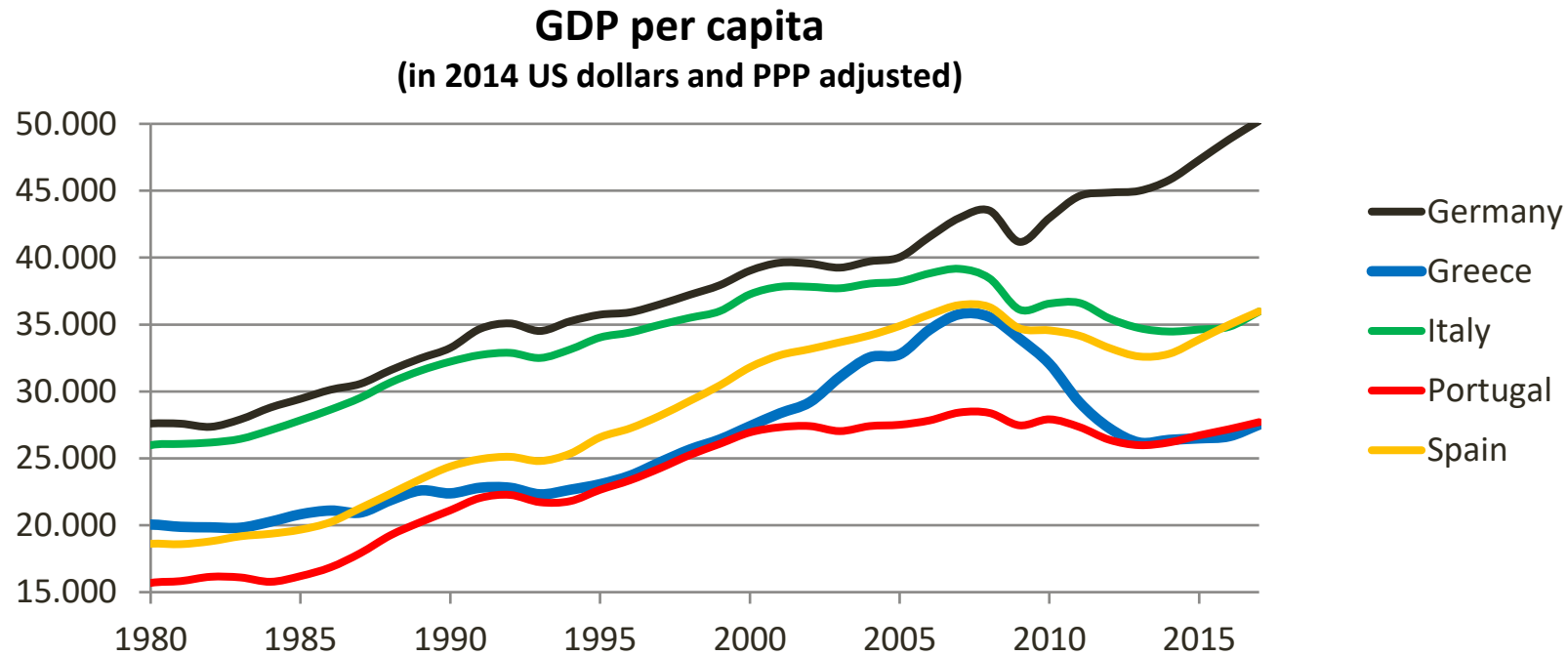

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

... αλλά και το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης.

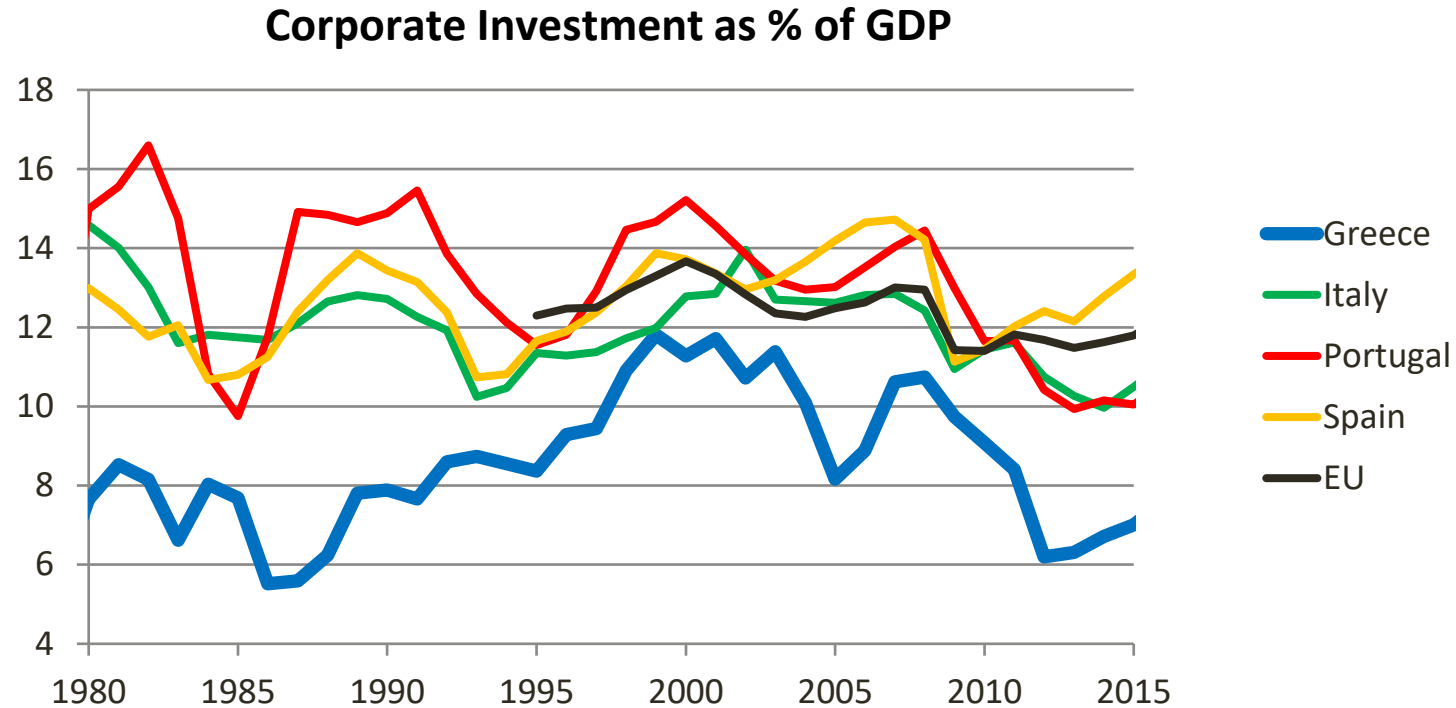
ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ»...

GDP

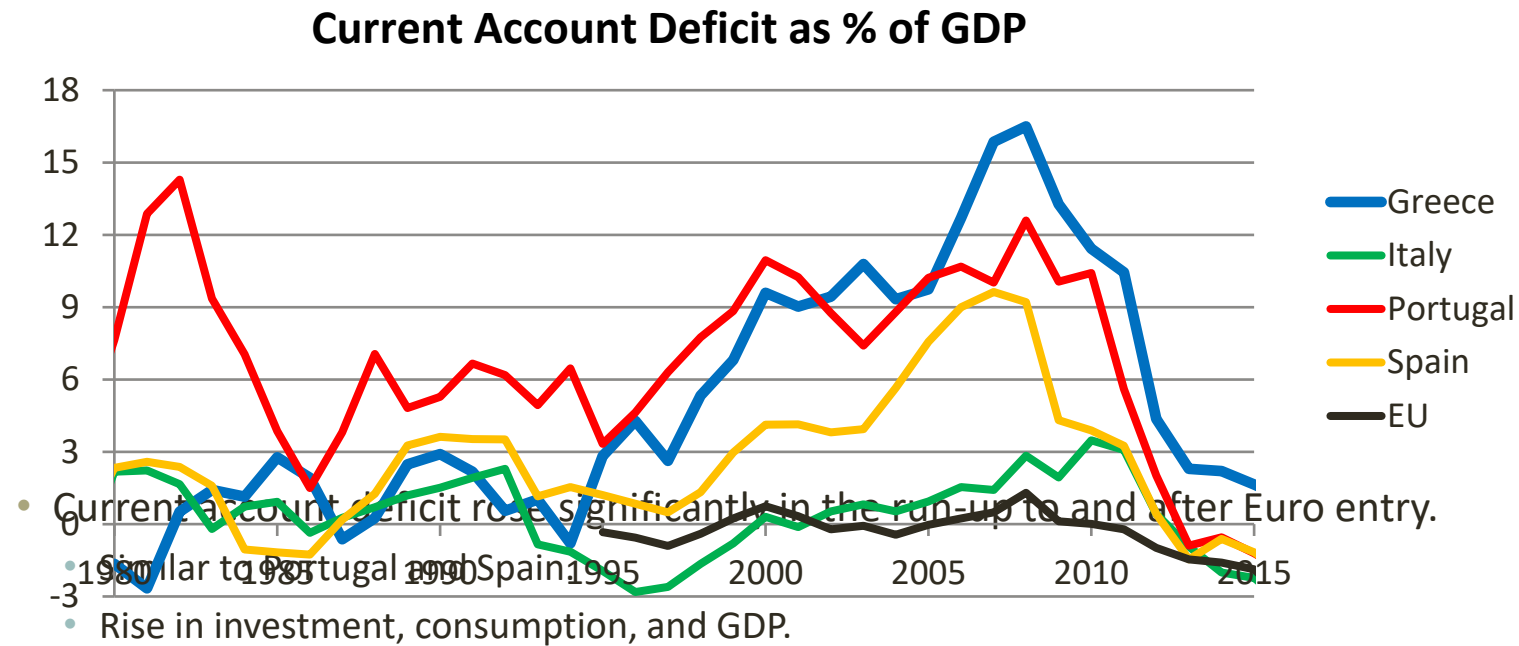
- Greece experienced a large growth and subsequent decline of GDP after Euro entry.
- Its growth over the long term (1980-2017) has been relatively small.
 - Similar to Italy.
 - Similar before and after Euro entry.

Corporate investment

- Corporate investment in Greece has been relatively low.
 - But total investment (incl. housing) is comparable to EU average!
- It rose significantly in the run-up to Euro entry, but dropped again during the crisis.

Current Account Deficit

IOBE macroeconomic forecasts (Jan 2025)

Estimate for 2024 (real y/y growth)

- GDP: $\approx 2.3\%$
- Private consumption: $\approx 1.7\%$
- Public consumption: $\approx -4.2\%$
- Investments (Fixed): $\approx 22.0\%$ (3.0%)
- Exports: $\approx 1.1\%$
- Imports: $\approx 5.0\%$

- Unemployment rate: $\approx 10.1\%$
(in % of labor force)
- Inflation rate (HICP): $\approx 3.0\%$

Forecast for 2025 (real y/y growth)

- GDP: $\approx 2.4\%$
- Private consumption: $\approx 1.6\%$
- Public consumption: $\approx -0.4\%$
- Investments (Fixed): $\approx 6.0\%$ (9.5%)
- Exports: $\approx 2.8\%$
- Imports: $\approx 1.9\%$

- Unemployment rate: $\approx 9.3\%$
(in % of labor force)
- Inflation rate: $\approx 2.4\%$

Exporting sectors

	Exports as a % of GDP, Greece, 2019	Exports as a % of GDP, EU-9, 2019
Total exports	37.2	65.5
Agricultural products, food and raw materials	4.4	6.4
Petroleum products	6.3	3.0
Industrial products	9.2	38.2
Transportation (mainly sea transport)	7.5	4.5
Tourism	7.8	4.0
Other services (health, education, IT etc.)	2.0	9.3

EU-9: EU countries comparable in terms of population to Greece: Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic, Denmark, Hungary, Netherlands, Sweden.

Significant lag in exports, particularly in exports of industrial products.

Source: 'Pissarides Report', 2021

ΣΥΝΟΨΗ

Η ελληνική οικονομία καλείται να προσαρμοστεί σε νέες διεθνείς τάσεις

Κατανάλωση

- Η ανθεκτικότητα κατανάλωσης υπήρξε διεθνής τάση που φθίνει

Επενδύσεις

- Ανάγκη για επενδύσεις, έμφαση σε τεχνολογίες αιχμής (π.χ. έκθεση Draghi 2024)
- Στόχος η βελτίωση στη συνολική παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα σε Ελλάδα και ΕΕ

Διεθνές εμπόριο

- Το διεθνές εμπόριο έχει αυξήσει τον βαθμό συσχέτισης των οικονομιών. Ανοικτό ζήτημα ο προστατευτισμός.

Άμεση προτεραιότητα για την ελληνική οικονομία η εξειδίκευση της παραγωγής σε περιοχές υψηλής αξίας και καινοτομίας και λιγότερο ευάλωτες σε επόμενες διεθνείς αναταράξεις

Ο δρόμος της μετάβασης της ελληνικής οικονομίας σε ένα νέο παραγωγικό υπόδειγμα

Τρία συμπληρωματικά κανάλια

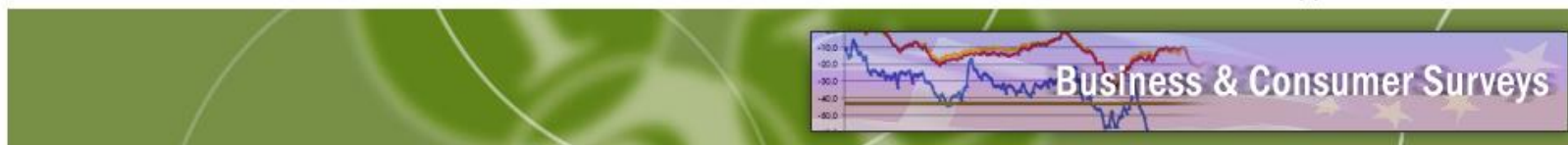
- Υψηλότερη συμβολή επενδύσεων και εξαγωγών στο ΑΕΠ
- Στροφή φυσικών και ανθρώπινων πόρων σε τομείς με υψηλή παραγωγικότητα
- Στροφή στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας

Ο ρόλος της φορολογικής πολιτικής

- Στόχος η διεύρυνση της φορολογικής βάσης
- Ανάγκη η μείωση της επιβάρυνσης της εργασίας

Οι εξωτερικοί κίνδυνοι

- Επαναφορά τάσης προστατευτισμού στο διεθνές εμπόριο
- Επιβράδυνση ή αντιστροφή στην τάση μείωσης πληθωρισμού και επιτοκίων

Financial Data of Oil and Oil Products for 2020

The study attempts to assess the prevailing trend in the wholesale trade of petroleum products sector in Greece, based on the latest available financial data of the members of the Hellenic Petroleum Marketing Companies Association (SEEPE) in 2020. In addition to the key data, profitability indicators are presented both for the industry as a whole and for each company in the sample....

[Read more...](#)

Bulletin of Trends in the Greek Industry Sector(October 2021)

Monthly bulletin of trends in the Greek industry sector..

[Read more...](#)

Bulletin of Trends in the Greek Industry Sector (September 2021)

Monthly bulletin of trends in the Greek industry sector...

[Read more...](#)

About I.O.B.E.

The Foundation for Economic & Industrial Research (IOBE) is a private, non-profit, public-benefit research organisation.

It was established in 1975 with the dual purpose of promoting research on current problems and prospects of the Greek economy and its sectors and of generating reliable info... [Read More](#)

Press Office

NOVEMBER

1

Business and Consumer Surveys

Next report of Business and Consumer Surveys concerning October results, will be released on November 1, 2021.

...

[More announcements...](#)

Growth 'plan'

- [Pissarides report](#) (committee Chaired by Sir Christopher Pissarides).

